

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичної підготовки курсантів
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування з навчальної дисципліни
«КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ,
ПІДСЛІДНИХ НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ»

Дніпро
Видавець Біла К. О.
2019

УДК 343.346

Л 93

*Розглянуто на засіданні кафедри кримінального права та кримінології
(протокол № 3 від 08.11.2019)*

*Рекомендовано Науково-методичною радою університету
(протокол № 3 від 21.11.2019)*

Розробники:

Людвік В. Д., доцент кафедри кримінального права та кримінології, кандидат юридичних наук;

Березняк В. С., старший викладач кафедри кримінального права та кримінології, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

Рецензенти:

Лисенко В. О. – суддя Амур-Нижньодніпровського районного суду м. Дніпропетровська, кандидат юридичних наук;

Школа С. М. – завідувач кафедри публічного права ННІ Гуманітарних і соціальних наук НТУ «Дніпровська політехніка», кандидат юридичних наук, доцент.

Людвік В. Д.

Л 93 Кваліфікація кримінальних правопорушень, підслідних Національній поліції : методичні рекомендації до практичної підготовки курсантів факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування / В. Д. Людвік, В. С. Березняк. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. – 76 с.

У методичних рекомендаціях розглянуто особливості кваліфікації кримінальних правопорушень, підслідних Національній поліції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів (ад'юнктів), студентів (курсантів) ЗВО, в яких готують правників, співробітників правоохоронних органів, прокуратури та суду, а також на усіх, хто цікавиться розвитком наук кримінально-правового циклу.

УДК 343.346

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Кваліфікація кримінальних правопорушень, підслідних Національній поліції» відноситься до дисциплін спеціалізації навчального плану підготовки фахівців з вищою освітою кваліфікаційного рівня бакалавр і є складовою частиною циклу професійно-орієнтованих та спеціальних дисциплін за переліком програми, які в своїй сукупності складають фаховий стандарт.

За своїм змістом «Кваліфікація кримінальних правопорушень, підслідних Національній поліції» є спеціальним курсом стосовно до навчальної дисципліни «Кримінальне право», який має певну міру інтегративного характеру і тому вивчається на старших курсах з урахуванням набутих знань з кримінального процесу, криміналістики, адміністративного права тощо і передбачає відпрацювання завдань (фабул) конкретних казусів

Метою вивчення навчальної дисципліни «Кваліфікація кримінальних правопорушень, підслідних Національній поліції» є:

Навчальна – сприяти становленню сучасного всебічно-розвинутого кваліфікованого фахівця-юриста для органів Національної поліції України, здатного на достатньому рівні репрезентувати органи Національної поліції у відносинах з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та громадянами, формувати та розвивати правові знання курсантів, уміння аналізувати нормативно-правові акти та інші документи; виробляти навички самостійного аналізу кримінально-правових явищ, умінь застосовувати отримані знання при оцінці конкретної ситуації; виробляти настанови на оволодіння професійними вміннями та навичками;

Розвиваюча – формувати та розвивати правові знання курсантів, уміння аналізувати нормативно-правові акти та інші документи; виробляти навички самостійного аналізу правових явищ, умінь застосовувати отримані знання при оцінці конкретної ситуації; виробляти настанови на оволодіння професійними вміннями та навичками;

виховна – формувати ціннісні орієнтири курсантів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості; виховувати активну громадянську позицію; сприяти усвідомленню ролі та значення юридичної діяльності в розбудові та зміцненні української держави; формувати в майбутніх працівників поліції високий рівень правової свідомості та правової культури, професійних та особистісних якостей.

Результати вивчення навчальної дисципліни «Кваліфікація кримінальних правопорушень, підслідних Національній поліції»

Згідно з вимогами освітньої програми Здобувачі повинні **знати**:

1) **на понятійному рівні**: основні положення та принципи кваліфікації кримінальних правопорушень;

2) **на фундаментальному рівні**: особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи, проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, проти власності, проти громадської безпеки, громадського порядку та моральності;

3) **на практично-творчому рівні:** основи організації діяльності підрозділів поліції при розслідуванні кримінальних правопорушень, направлених на вірну їх кваліфікацію та збір відповідної доказової бази.

вміти:

1) **на репродуктивному рівні:** відтворювати основні поняття та категорії, що відображають сутність кваліфікації кримінальних правопорушень;

2) **на алгоритмічному рівні:** довільно використовувати засвоєні знання для розв'язання типових ситуацій, що виникають під час розслідування кримінальних правопорушень, а також організувати свою діяльність на основі певного алгоритму;

3) **на евристичному рівні:** орієнтуватися у процесі зміни професійних завдань та ускладнення оперативно-слідчої обстановки, знаходити шляхи розв'язку нетипових задач, що виникають під час розслідування кримінальних правопорушень;

4) **на творчому рівні:** переосмислювати наявні знання стосовно нових змін, що відбуваються в кримінальному законодавстві держави; варіативно розв'язувати професійні завдання; у вмінні самостійно вести експериментальну, науково-дослідницьку діяльність.

«Кваліфікація кримінальних правопорушень, підслідних Національній поліції України» як навчальна дисципліна складається із 11 тем.

При вивченні дисципліни проводяться лекційні заняття (6 год.) з наступних тем «Теорія і практика кваліфікації кримінальних правопорушень», «Кваліфікація попередньої кримінально протиправної діяльності», «Кваліфікація кримінальних правопорушень вчинених у співучасті», 3 теми «Теорія і практика кваліфікації кримінальних правопорушень» проводяться семінарські заняття (2 год.).

При вивченні більшості тем, а саме «Кваліфікація попередньої кримінально протиправної діяльності», «Кваліфікація кримінальних правопорушень вчинених у співучасті», «Помилки в кваліфікації кримінальних правопорушень», «Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм», «Кваліфікація множинності кримінальних правопорушень», «Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи», «Кваліфікація кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи», «Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності» проводяться практичні заняття які дозволяють майбутнім практичним працівникам набути навичок практичного застосування норм кримінального права при розслідуванні кримінальних правопорушень (32 год.). Ще 2 теми курсу «Кваліфікація кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності» та «Кваліфікація кримінальних правопорушень проти громадської безпеки» винесені на самостійне опанування курсантами (4 год.)

Визначення переважної кількості аудиторних занять у вигляді практичних обумовлюється тим, що курс має суто практичну спрямованість, а лекції містять не інформаційно-пізнавальний, а установчо-методичний та довідковий характер.

Вивчення дисципліни закінчується складанням курсантами екзамену.

При кваліфікації кримінальних правопорушень рекомендуємо враховувати наступну схему кваліфікації:

СХЕМА КВАЛІФІКАЦІЇ

I. Оцінка фактичних обставин, виділення з них тих, що мають кримінально-правове значення.

II. Визначення статті (статей, частин, пунктів) КК України (визначення родового об'єкту – відповідний розділ Особливої частини КК України і безпосереднього об'єкту – відповідна стаття (статті) розділу Особливої частини КК України).

III. Обґрунтування застосування статті (статей) КК України – встановлення фактичних обставин діяння (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона кримінального правопорушення).

Встановлення об'єкту (родовий, безпосередній, придатний чи непридатний), якщо необхідно – предмет і спеціальний потерпілий – може бути зазначено в назві чи диспозиції статті (наприклад, ст.ст. 117, 246 КК України).

Визначення об'єктивної сторони кримінального правопорушення:

1. Встановлення діяння (дія чи бездіяльність).

2. Складу кримінального правопорушення – матеріальний, формальний, усічений (якщо матеріальний – зміст наслідків і особливості причинного зв'язку).

3. Стадію вчинення кримінального правопорушення – закінчене кримінальне правопорушення, готування до кримінального правопорушення, замах на кримінальне правопорушення (ст.ст. 13, 14, 15, 16, 17 КК України).

4. Вчинено кримінальне правопорушення одноосібно чи у співучасті (ст.ст. 26, 27, 29, 31 КК України), якщо у співучасті встановити дії організатора, підбурювача пособника, а також роль виконавця (наявність чи відсутність ексцесу виконавця), вчинення злочину групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією (ст.ст. 28, 30 КК України).

5. Одиночне чи множинне кримінальне правопорушення.

6. Інші обставини кримінального правопорушення: час, місце, обстановка, спосіб, засоби, знаряддя (придатне чи непридатне знаряддя), характер дій, поведінку винного і потерпілого, що передувала події, їх стосунки, причини припинення кримінального діяння, наявність чи відсутність шкоди (наприклад, ст. 248 КК України).

Встановлення суб'єкту кримінального правопорушення (ст.ст. 18, 22 КК України), якщо необхідно спеціальний суб'єкт (наприклад, ст. 117 КК України) та його ознаки – вік, осудність (ст.ст. 18, 19, 20, 21 КК України), має чи ні особа дипломатичний імунітет (ч. 4 ст. 6 КК України).

Визначення суб'єктивної сторони кримінального правопорушення:

1. Встановлення форми та виду вини (ст. 23 КК України): умисел (ст. 24 КК України) – прямий, непрямий, невизначений, необережність (ст. 25 КК України) – злочинна самовпевненість, злочинна недбалість, подвійна форма вини.

2. Зміст вини – інтелектуальні та вольові моменти умислу чи необережності.

3. Мотив і мету кримінального діяння (в деяких випадках мотив і мету прямо зазначено в диспозиції статті, наприклад, ч. 2 ст. 115 КК України).

4. Емоційний стан особи (в деяких випадках прямо зазначено в диспозиції статті, наприклад, ст. 116 КК України).

IV. Встановлення кваліфікуючих ознак (зазвичай вказані в частинах 2,3,4 статті Особливої частини КК України, наприклад, істотна, значна шкода, повторність, особа яка раніше вчинила злочин, кримінальне правопорушення вчинене за попередньою змовою групою осіб, заподіяння тілесних ушкоджень, застосування насильства, тощо).

V. Відмежування від суміжних складів.

VI. Особливості кваліфікації (роз'яснення Верховного та Конституційного судів України).

При кваліфікації необхідно звернути увагу на:

1. Наявність змін до статті, нових статей КК України.
2. Наявність примітки до статті КК України.
3. Відсилає чи ні стаття до інших законів, міжнародних договорів та підзаконних нормативно-правових актів України (наприклад, ст. 150 КК України).
4. Наявність роз'яснень Верховного суду України, Конституційного суду України.
5. Вивчення санкцій статей КК України.
6. Обставини, що виключають злочинність діяння (розділ VIII Загальної частини КК України).
7. Повторність, сукупність, рецидив (розділ VII Загальної частини КК України).
8. Наявність шкоди та її розмір (істотна, значна шкода, у великих чи особливо великих розмірах), малозначність діяння (ч. 2 ст. 11 КК України).

При кваліфікації необхідно знати, що:

1. Суди застосовують при розгляді справ Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та практику Європейського суду з прав людини як джерело права (ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 р.
2. Рішення та висновки, ухвалені Конституційним Судом України, є обов'язковими, остаточними і не можуть бути оскаржені (ст. 151² Конституції України від 28.06.1996 р.).
3. Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (ст. 8 Конституції України від 28.06.1996 р.).
4. Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України (ст. 9 Конституції України від 28.06.1996 р.).
5. Міжнародні договори набувають чинності для України після надання нею згоди на обов'язковість міжнародного договору відповідно до Закону України «Про міжнародні договори України» в порядку та в строки, передбачені договором, або в інший узгоджений сторонами спосіб (ст. 17 Закону України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 р.).

ПРИКЛАДИ РІШЕННЯ ЗАДАЧ

Задача. Вербенко у себе вдома після розпиття спиртних напоїв з сусідом Гуліним, п'ять разів ударив свого друга Гуліна кухонним ножом у живіт, грудну клітину й ліву руку. Як з'ясувалося в процесі розслідування, причиною став образливий вислів Гуліна. За висновком судово-медичної експертизи спричинено проникаюче поранення черевної порожнини глибиною 7 см та порізи шкіряного покриву. На лікуванні Гулін перебував в стаціонарі 28 днів. Кваліфікуйте дії Вербенко.

Рішення

Дії Вербенка належить кваліфікувати за ч. 1 ст. 121 КК.

За умовами задачі, Вербенко будучи в нетверезому стані у відповідь на образливий вислів свого сусіда Гуліна, з яким спільно у себе дома розпивав спиртні напої, кухонним ножом наніс останньому 5 ударів у живіт, грудну клітину і ліву руку. Внаслідок чого заподіяв йому проникаюче поранення черевної порожнини глибиною 7 см. та порізи шкіряного покриву. На лікуванні Гулін перебував у стаціонарі 28 днів.

Згідно з пунктом 2.1.2 Правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень затверджених наказом МОЗ України від 17.01.1995р. № 6 – небезпечними для життя є ушкодження, що в момент заподіяння (завдання) чи в клінічному перебігу через різні проміжки часу спричиняють загрози для життя явища і котрі без надання медичної допомоги, за звичайним своїм перебігом, закінчуються чи можуть закінчитися смертю. Запобігання смерті, що обумовлене наданням медичної допомоги, не повинно братися до уваги при оцінюванні загрози для життя таких ушкоджень. Загрозливий для життя стан, який розвивається в клінічному перебігу ушкоджень, незалежно від проміжку часу, що минув після його заподіяння, повинен перебувати з ним у прямому причинно-наслідковому зв'язку

В пункті 2.1.3. цих Правил визначено перелік ушкоджень, що є небезпечними для життя в момент їх заподіяння і зокрема в підпункті “К” зазначено – ушкодження живота, котрі проникли в черевну порожнину, в тому числі і без ушкодження внутрішніх органів.

Вербенко вчинив злочин шляхом дії, тобто активної поведінки із застосуванням знаряддя – кухонний ніж. Також спосіб, час, місце значення для кваліфікації не мають. Обстановка – спільне вживання спиртних напоїв, сварка.

Між діями Вербенка та суспільно-небезпечними наслідками має місце прямий необхідний причинний зв'язок, оскільки вони настали саме від дій Вербенка, а не з інших причин.

Вербенко вчинив закінчений злочин.

Відповідно до п. 22 ППВСУ «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи » від 07.02.2003 питання про умисел необхідно вирішувати виходячи із сукупності всіх обставин вчиненого діяння, зокрема враховувати спосіб, знаряддя злочину, кількість, характер і локалізацію поранень та інших тілесних ушкоджень, причини припинення злочинних дій,

поведінку винного і потерпілого, що передувала події, їх стосунки. Із обставин, зазначених в задачі (кількість ударів, локалізація і характер тілесних ушкоджень) можна зробити висновок, що Вербунко мав умисел на заподіяння шкоди здоров'ю Гуміну невизначеного характеру, тобто він не бажав настання конкретних суспільно-небезпечних наслідків. Таким чином, суб'єктивна сторона характеризується умисною формою вини у виді непрямого умислу. Мотив – особисті неприязнені стосунки.

Суб'єкт – фізична осудна особа, яка досягла 14 річного віку, таким за умовами задачі є Вербенко.

Те, що Гуміну були заподіяні різної тяжкості тілесні ушкодження, крім тяжкого (порізи та тривалий розлад здоров'я – знаходився на лікуванні 28 днів), а також надання своєчасної медичної допомоги не впливає на кваліфікацію вчиненого Вербенком.

Остаточна кваліфікація – ч.1 ст. 121 КК.

Задача. Тарабанов вночі прийшов до фермерського господарства Зінченка, де його дружина працювала дояркою, і вивів одну свиню, але був затриманий охоронцем за воротами господарства. На допиті пояснив, що хотів продати свиню і купити холодильник. Як з'ясувалося в процесі розслідування, викрадена свиня могла бути продана за 900 грн. Кваліфікуйте дії Тарабанова.

Рішення

Дії Тарабанова можна кваліфікувати за ст.185 КК “Крадіжка”, оскільки спосіб вчиненого діяння характеризується таємністю. Таємність характеризується тим, що:

- вчиняється у відсутності власника чи інших осіб;
- вчиняється у присутності осіб, але непомітно для них;
- здійснюється у їхній присутності, але винна особа не знає про це чи вважає, що робить це непомітно для них;
- потерпілий чи інші особи в силу малолітства, сп'яніння не усвідомлюють факту протиправного вилучення майна;
- винний діє з урахуванням сприятливої для нього обстановки, яка, на його переконання, виключає втручання сторонніх осіб, котрі усвідомлюють протиправність заволодіння майном.

Те, що Тарабанов був затриманий з викраденою свинею, на кваліфікацію не впливає, оскільки охоронець затримав його за воротами фермерського господарства, тобто, винний отримав початкову можливість розпорядитися викраденою свинею. Крадіжка вважається закінченим злочином з моменту, коли винна особа вилучила майно і має реальну в цей момент можливість розпорядитися чи користуватися ним (наприклад, передати іншій особі). Визначення моменту закінчення злочину в кожному випадку залежить від характеру майна, обстановки вчинення крадіжки, наявності реальної можливості використати майно за розсудом крадія.

Враховуючи те, що Тарабанов вночі проник на охоронювану територію ферми, в його діях присутня ознака проникнення, передбачена частиною 3

статті 185 КК. Відповідно до положень Постанови Пленуму Верховного Суду України, термін “проникнення” має два критерії: юридичний (психологічний) і фізичний (технічний). Юридичний означає, що особа з усвідомленням і спонуканням нелегально вторгається у чуже житло чи інше приміщення з метою збагатитися шляхом викрадення не належного їй майна. А фізичний полягає у тому, що особа фізично проникає у чуже житло чи інше приміщення, одержуючи можливість безпосереднього доступу до майна шляхом недозволеного входу через відкриті двері, із застосуванням технічних засобів, пошкодженням сховища або охоронних пристроїв (використання відмичок та підібраних ключів, пролом стіни, стелі, огорожі, підкоп під приміщення тощо). Або особа застосовує пристосування, які дозволяють вилучити майно із приміщення, не входячи до нього.

Під приміщенням слід розуміти внутрішню, не призначену для житла частину будівлі або споруди, які належать певним власникам і у яких знаходиться, зберігається або охороняється майно. До інших приміщень у цьому сенсі також можуть належати завод, цех, корабель, магазин, театр, поштова філія, ощадний банк, музей, навчальний заклад, церква та інші господарські, службові та виробничі приміщення.

Говорити про розмір викраденого, ми повинні з'ясувати вартість викраденої свині. Вона складає 900 грн. У відповідності до пунктів 2, 3, 4 примітки до ст.185 КК ми можемо визначити такі види розміру викраденого майна:

- значний – від 100 до 250 НМДГ;
- великий – від 250 до 600 НМДГ;
- особливо великий – більше 600 НМДГ.

Оскільки вартість свині – 900 грн., то визнати розмір заподіяної шкоди значним немає підстав.

Остаточна кваліфікація дій Тарабанова – ст.185 ч.3 КК за ознакою проникнення у приміщення.

Обсяг навчальної дисципліни «Кваліфікація кримінальних правопорушень, підслідних Національній поліції»:

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	Теорія і практика кваліфікації кримінальних правопорушень	10	4	2	2		6
2	Кваліфікація попередньої кримінально-протиправної діяльності	12	6	2		4	6
3	Кваліфікація кримінальних правопорушень вчинених у співучасті	12	6	2		4	6
4	Помилки в кваліфікації кримінальних правопорушень	8	4			4	4
5	Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм	10	4			4	6
6	Кваліфікація множинності кримінальних правопорушень	10	4			4	6
7	Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи	8	4			4	4
8	Кваліфікація кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи	8	4			4	4
9	Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності	8	4			4	4
10	Кваліфікація кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності	2					2
11	Кваліфікація кримінальних правопорушень проти громадської безпеки	2					2
	Разом за семестр	90	40	6	2	32	50
	Форма підсумкового контролю	екзамен					

ТЕМА 1. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Предмет, загальна характеристика та завдання навчального курсу. Роль та значення курсу для підготовки фахівців-юристів. Система курсу. Задачі курсу. Зміст застосування кримінального законодавства. Визначення поняття кваліфікації кримінальних правопорушень. Підстави кваліфікації кримінальних правопорушень. Юридичне закріплення результатів кваліфікації кримінальних правопорушень. Принципи кваліфікації кримінальних правопорушень. Значення правильної кваліфікації кримінальних правопорушень. Особливості кваліфікації кримінального правопорушення в процесі застосування кримінально-правової норми. Відмежування кримінальних правопорушень у ході кримінально-правової кваліфікації.

Взаємозв'язок курсу з іншими навчальними дисциплінами: кримінальним правом та процесом, криміналістикою, адміністративним правом, цивільним правом, кримінально-виконавчим правом тощо.

Тестові завдання до теми:

1. Кваліфікація кримінальних правопорушень - це?

- а) сукупність об'єктивних та суб'єктивних ознак, що характеризує суспільно-небезпечне діяння як кримінально протиправне;
- б) встановлення та юридичне закріплення точної відповідності між ознаками вчиненого діяння й ознаками складу кримінального правопорушення, передбаченого законом про кримінальну відповідальність;
- в) встановлення у вчиненому суспільно небезпечному діянні ознак кримінального правопорушення;
- г) відсутність норми, яка б передбачала відповідальність за вчинене суспільне небезпечне діяння.

2. При кваліфікації кримінальних правопорушень застосовуються:

- а) тільки норми Загальної частини КК;
- б) норми Загальної і Спеціальної частин КК;
- в) тільки норми Спеціальної частини КК;
- г) норми Загальної і Особливої частин КК.

3. Назвіть принципи кваліфікації кримінальних правопорушень:

- а) суб'єктивність, повнота, стабільність, офіційність...;
- б) законність, офіційність, об'єктивність, точність...;
- в) повнота, індивідуальність, суб'єктивність, точність...;
- г) об'єктивність, точність, допустимість подвійного інкримінування, чесність.

4. В залежності від того, хто здійснює кваліфікацію кримінальних правопорушень, вона буває наступних видів:

- а) кваліфікація незакінченого кримінального правопорушення та кваліфікація закінченого кримінального правопорушення;

- б) кваліфікація дій виконавця та кваліфікація дій інших співучасників;
- в) легальна кваліфікація та доктринальна кваліфікація;
- г) кваліфікація одиничного кримінального правопорушення та кваліфікація множинності кримінальних правопорушень.

5. В залежності від елементів складу кримінального правопорушення виділяють такі види кваліфікації:

- а) кваліфікація за об'єктом кримінального правопорушення та кваліфікація за суб'єктом кримінального правопорушення;
- б) кваліфікація замаху на кримінальне правопорушення та кваліфікація закінченого кримінального правопорушення;
- в) кваліфікація дій виконавця та кваліфікація дій організатора;
- г) легальна кваліфікація та доктринальна кваліфікація;

6. Залежно від ступеня важливості виділяють такі функції кваліфікації:

- а) основна та другорядні;
- б) первісні та похідні;
- в) внутрішні та зовнішні;
- г) соціально-політична, логічна, гносеологічна, психологічна.

7. Залежно від свого походження функції кваліфікації поділяються на:

- а) основна та другорядні;
- б) первісні та похідні;
- в) внутрішні та зовнішні;
- г) соціально-політична, логічна, гносеологічна, психологічна.

8. Залежно від змісту виокремлюють такі функції кваліфікації:

- а) основна та другорядні;
- б) первісні та похідні;
- в) внутрішні та зовнішні;
- г) соціально-політична, логічна, гносеологічна, психологічна.

9. Об'єкт кваліфікації - це?

- а) потерпілий від кримінального правопорушення;
- б) органи, що здійснюють кримінально-правову оцінку діяння;
- в) діяння, що підлягає кримінально-правовій оцінці;
- г) суб'єкт кримінального правопорушення.

10. Суб'єкт кваліфікації – це?

- а) потерпілий від кримінального правопорушення;
- б) органи, що здійснюють кримінально-правову оцінку діяння;
- в) діяння, що підлягає кримінально-правовій оцінці;
- г) суб'єкт кримінального правопорушення.

11. У теорії кримінального права зазвичай, розрізняють наступні підстави кваліфікації кримінальних правопорушень:

- а) реальна та ідеальна;
- б) процесуальна та матеріальна;
- в) реальна та нереальна;
- г) фактична та юридична (нормативна).

12. Склад кримінального правопорушення – це:

- а) психічна діяльність особи в момент вчинення кримінального правопорушення;
- б) офіційна оцінка поведінки особи, яка вчинила кримінальне правопорушення і яка дається лише судом в обвинувальному вирокі;
- в) сукупність всіх суспільних відносин, інтересів та благ особи, держави і суспільства, що охороняються кримінальним законом;
- г) сукупність встановлених кримінальним законом юридичних (об'єктивних та суб'єктивних) ознак, які визначають суспільно небезпечне діяння як кримінально протиправне.

ТЕМА 2. КВАЛІФІКАЦІЯ ПОПЕРЕДНЬОЇ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття та види стадій вчинення кримінального правопорушення за чинним кримінальним законодавством України.

Готування до кримінального правопорушення, його поняття, об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Види підготовчих дій. Підшукування або пристосування засобів чи знарядь, підшукування співучасників або змова на вчинення кримінального правопорушення, усунення перешкод, а також інше умисне створення умов для вчинення кримінального правопорушення. Відмежування готування до кримінального правопорушення від виявлення наміру. «Голий умисел» та його правові наслідки. Відповідальність за готування до кримінального правопорушення за КК України.

Правові наслідки готування до кримінального проступку або злочину, за який статтею Особливої частини КК передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк до двох років або інше, більш м'яке покарання.

Значення готування до вчинення кримінальних правопорушень. Кваліфікація деяких видів готування.

Замах на кримінальне правопорушення, його поняття, об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Види замаху на кримінальне правопорушення: закінчений та незакінчений; замах на непридатний об'єкт та замах з непридатними засобами. Значення такого розподілу для кваліфікації кримінальних правопорушень Національною поліцією. Відмежування замаху від готування до кримінального правопорушення.

Значення замаху на вчинення кримінальних правопорушень. Кваліфікація готування до кримінального правопорушення та замаху на кримінальне правопорушення при альтернативному й неконкретизованому умислі.

Закінчене та незакінчене кримінальне правопорушення. Поняття закінченого кримінального правопорушення. Момент закінчення кримінального правопорушення у складах з матеріальним, формальним та усіченим складом. Значення встановлення конструкції складу кримінального правопорушення при кваліфікації кримінальних правопорушень ..

Добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні та добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця, її поняття та ознаки. Стадії вчинення кримінального правопорушення, на яких можлива добровільна відмова. Підстави усунення кримінальної відповідальності за добровільну відмову від доведення кримінального правопорушення до кінця. Наслідки добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця та їх значення для вирішення органами поліції питання про притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Завдання до практичних занять:

Задача №1

Косолапов і Волченко знали, що бухгалтер підприємства поїхав у банк за грошима для виплати заробітної плати працівникам, і, коли він повертався, на перехресті доріг зупинили автомашину та погрожуючи пістолетом поставили вимогу віддати гроші. Бухгалтер відповів, що грошей не одержав. Тоді Косолапов і Волченко обшукали потерпілого і, не знайшовши грошей, зняли з нього піджак і наручний годинник.

Кваліфікуйте дії винних.

Задача №2

Умнова підробила 2 білета державної лотереї на виграшну суму 5740 грн. Вона вирізала цифри із одних лотерейних білетів і наклеїла їх на цифрові позначення інших, фальсифікуючи номери, на які випали виграш. Підроблені білети вона пред'явила в ощадбанк. Однак касир помітила підробку, і Умнова була затримана. Під час обшуку в квартирі Умнової були знайдені ще 3 підроблених білета, на які випали виграші на суму 17800грн.

Кваліфікуйте дії Умнової.

Задача №3

Викулов зберігав у себе вдома алебарду. Під час розпиття спиртних напоїв із своїм сусідом Качаном між ними виникла сварка. Викулов схопив алебарду, що висіла на стіні і вдарив Качана лезом алебарди по голові, але останній закрив голову рукою і удар прийшовся по ній. При повторній спробі нанести удар Качан відхилив голову і удар прийшовся по правому передпліччю. Тоді Викулов зупинився, надав першу медичну допомогу та визвав швидку допомогу.

Кваліфікуйте дії Викулова.

Задача №4

Ірський цікавився хімією та зброєю. Ознайомившись із методами виготовлення простих вибухівок, Ірський через свої рідних і знайомих придбав усі необхідні йому речовини для виготовлення вибухового пристрою, але не зміг реалізувати свій намір, бо був затриманий працівниками поліції.

Кваліфікуйте дії Ірського.

Задача №5

Чертаков посварився з Барсовим та розізлившись на нього в присутності декількох громадян сказав, що він йому «відплатить». При цьому він пояснив, що потопить катер Барсова, який той залишає без нагляду на березі річки Дніпро. З цією метою Чертаков попросив у одного із присутніх сокиру, але той відмовив в його проханні. Тоді Чертаков заявив, сьогодні він знайде необхідний йому інструмент і здійснить свій намір. Через день працівники поліції затримали Чертакова у нього вдома та вилучили там кинджал, яким він хотів зробити пробоїни в днищі катера Барсова. В той момент, коли працівники поліції входили до квартири Чертакова, він сховав кинджал під пальто і направився до виходу з квартири.

Кваліфікуйте дії Чертакова.

Задача №6

Шофер Владиченко, перебуваючи в стані сп'яніння, пізно у вечері, 10 листопада 2018 року вчинив на Петренка наїзд, заподіявши йому середньої тяжкості тілесні ушкодження. З метою приховати цей злочин повіз потерпілого за місто і, маючи намір вбити його, кинув у полі, а сам зник. Після затримання Владиченко пояснив, що він дійсно в стані сп'яніння вчинив наїзд на Петренка, потім, з метою приховати цей злочин, вивіз його в поле і, припускаючи настання його смерті, залишив в небезпечному для життя стані.

Кваліфікуйте діяння Владиченко

Задача №7

Виноградов з помсти вирішив вбити Комова. З цією метою він, зустрівши Комова одного в полі, наніс йому два ножових удари. Комов намагався захиститися рукою, і удари ножом прийшлися у кисть та передпліччя. Вид крові та крики пораненого зупинили злочинця. Комов почав просити пощади і в той же час нагадав, що про їх ворожнечу знає все село і що Виноградову не минути відповідальності за вбивство. Виноградов надав Комову необхідну допомогу. За висновком судово-медичної експертизи, Комову були заподіяні середньої тяжкості тілесні ушкодження.

Кваліфікуйте дії Виноградова.

Задача №8

Вчитель фізкультури Уханов в кімнаті, де зберігався спортінвентар, намагався згвалтувати вчительку Дмитренко. В цей час пролунав дзвоник на перерву, учні вийшли з класів, проходячи мимо двері кімнати спортінвентарю. Уханов припинив домагання, хоча потерпіла вже не могла чинити опір. Їй були спричинені легкі тілесні ушкодження без розладу здоров'я. Допитаний у якості обвинуваченого Уханов пояснив, що він відмовився від завершення злочину добровільно. Відмова була викликана шкільним дзвінком, який нагадав йому про необхідність йти на урок після перерви. Потерпіла визнала, що Уханов міг би довести злочин до кінця. Вона не кричала і не звала на допомогу, оскільки на її думку, це позбавило б її можливості продовжувати працювати в цій школі.

Кваліфікуйте дії Уханова.

Після вивчення теми, курсант повинен:

Знати: основні положення та правила кваліфікації кримінальних правопорушень при попередній кримінально протиправній діяльності.

Вміти: використовувати засвоєні знання для точної кваліфікації кримінальних правопорушень при розслідуванні кримінальних проваджень.

Тестові завдання до теми:

1. Попередня кримінально протиправна діяльність – це:

- а) незакінчене кримінальне правопорушення;
- б) закінчене кримінальне правопорушення;
- в) готування до кримінального правопорушення, замах на кримінальне правопорушення, закінчене кримінальне правопорушення;
- г) готування до кримінального правопорушення, замах на кримінальне правопорушення, добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні.

2. Стадіями вчинення кримінального правопорушення є:

- а) готування, замах, виявлення наміру;
- б) замах, добровільна відмова, дійове каяття;
- в) закінчений злочин, готування, замах;
- г) змова на вчинення кримінального правопорушення, готування, закінчене кримінальне правопорушення.

3. Стадії кримінального правопорушення це:

- а) певні етапи вчинення необережного кримінального правопорушення;
- б) певні етапи здійснення умисного кримінального правопорушення;
- в) структурний елемент складу кримінального правопорушення;
- г) певні етапи кримінального правопорушення вчиненого умисно або з необережності.

4. З метою вчинити крадіжку особа придбала необхідне знаряддя, відключила сигналізацію, відкрила кімнату, де знаходився сейф, відкрила сейф, але грошей в ньому не було. Після цього винна особа зникла з місця події. Має місце стадія кримінального правопорушення:

- а) готування до кримінального правопорушення;
- б) закінчений замах;
- в) незакінчений замах;
- г) закінчене кримінальне правопорушення.

5. Особа, яка добровільно відмовилася від кримінального правопорушення:

- а) підлягає кримінальній відповідальності лише в тому випадку, якщо фактично скоєне нею діяння містить склад іншого кримінального правопорушення;
- б) не підлягає кримінальній відповідальності взагалі;
- в) підлягає кримінальній відповідальності за готування до кримінального правопорушення;

г) підлягає кримінальній відповідальності за замах на кримінальне правопорушення.

6. Готування до якого виду кримінального правопорушення не тягне за собою кримінальної відповідальності?

- а) злочину;
- б) кримінального проступку;
- в) кримінального проступку або нетяжкого злочину;
- г) кримінального проступку або злочину, за який статтею Особливої частини цього Кодексу передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк до двох років або інше, більш м'яке покарання.

7. Ознаками готування до кримінального правопорушення є:

- а) підшукування, пристосування, створення умов вчинення кримінального правопорушення;
- б) підшукування, пристосування, безпосереднє вчинення кримінального правопорушення;
- в) бажання вчинити злочин, пристосування, створення умов вчинення кримінального правопорушення;
- г) оприлюднення наміру вчинити злочин, створення умов вчинення кримінального правопорушення.

8. Замах вчиняється лише з:

- а) евентуальним умислом;
- б) непрямим умислом;
- в) голим умислом;
- г) прямим умислом.

9. Відповідно до ст.15 КК виділяють наступні види замаху:

- а) замах з непридатними засобами та замах на непридатний об'єкт;
- б) закінчений замах та незакінчений замах;
- в) прямий замах та непрямий замах;
- г) замах при альтернативному та при неконкретизованому умислі.

10. Як кваліфікується закінчене кримінальне правопорушення?

- а) лише за статтею Особливої частини КК;
- б) за ст.14 КК та за статтею Особливої частини КК;
- в) за ч.2 або ч.3 ст.15 КК та за статтею Особливої частини КК;
- г) за статтями лише Загальної частини.

11. Як кваліфікується готування до кримінального правопорушення?

- а) лише за статтею Особливої частини КК;
- б) за ст.14 КК та за статтею Особливої частини КК;
- в) за ч.2 або ч.3 ст.15 КК та за статтею Особливої частини КК;
- г) за статтями лише Загальної частини.

12. З метою вбивства Ворона Петренко підпалив вночі приватний будинок, де той мешкав. Ворона дома в цей час не було, про що Петренко не знав. Як кваліфікувати дії Петренко?

- а) ч.2 ст.15 КК та п.5 ч.2 ст.115 КК;
- б) ч.3 ст.15 КК та п.5 ч.2 ст.115 КК;
- в) ч.1 ст.14 КК та п.5 ч.2 ст.115 КК;
- г) п.5 ч.2 ст.115 КК.

13. Як кваліфікується замах на кримінальне правопорушення?

- а) лише за статтею Особливої частини КК;
- б) за ст.14 КК та за статтею Особливої частини КК;
- в) за ч.2 або ч.3 ст.15 КК та за статтею Особливої частини КК;
- г) за статтями лише Загальної частини.

14. Під час полювання гр.-н Штерненко, порушуючи встановлені правила, зробив декілька пострілів не бачивши конкретної цілі. Одним з цих пострілів було тяжко поранено гр.-на Сокольченко (за висновком судово-медичної експертизи поранення відноситься до тяжких тілесних пошкоджень), який випадково опинився на лінії вогню. Кваліфікуйте дії винного.

- а) необережні тяжкі тілесні ушкодження (ст.128 КК);
- б) закінчений замах на умисне вбивство (ч.2 ст.15, ч.2 ст.115 КК);
- в) закінчений замах на необережне вбивство (ч.2 ст.15, ст.119 КК);
- г) незаконне полювання (ч.1 ст. 248 КК).

15. З метою вбивства Інютіна придбала пістолет Форт-12, але згодом відмовилася від свого наміру. Пістолет зберігала «про всяк випадок». Інютіна підлягає кримінальній відповідальності за:

- а) незаконне придбання та зберігання вогнепальної зброї (ч.1 ст. 263 КК)
- б) готування до умисного вбивства (ч.1 ст. 14, ч.1 ст. 115 КК)
- в) незакінчений замах на умисне вбивство (ч.3 ст. 15, ч.1 ст. 115 КК)
- г) має місце добровільна відмова, Інютіна кримінальній відповідальності не підлягає.

ТЕМА 3. КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ВЧИНЕНИХ У СПІВУЧАСТІ

Поняття і значення співучасті у кримінальному правопорушенні та її об'єктивні і суб'єктивні ознаки.

Умисна спільна участь декількох суб'єктів кримінального правопорушення у вчиненні умисного кримінального правопорушення. Зміст цієї ознаки та значення при притягненні особи до кримінальної відповідальності в діяльності органів досудового розслідування.

Суб'єктивні ознаки співучасті. Спільність умислу співучасників.

Особливості інтелектуального моменту умислу співучасників. Питання про можливість одностороннього суб'єктивного зв'язку між співучасниками.

Вольовий момент умислу співучасників. Питання про можливість співучасті в кримінальних правопорушеннях, які вчинені з необережності. Відокремлення співучасті від «необережного заподіяння шкоди».

Значення мотиву та мети при вчиненні кримінального правопорушення у співучасті.

Види співучасників та їх визначення в Кримінальному кодексі України. Виконавець та співвиконавець кримінального правопорушення. Організатор кримінального правопорушення. Підбурювач до кримінального правопорушення. Способи підбурювання. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки підбурювання. Пособник кримінального правопорушення. Види пособництва. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки пособництва. Відмежування пособництва від підбурювання.

Кваліфікація дій виконавця. Кваліфікація дій організатора, пособника, підбурювача.

Форми співучасті. Питання про форми співучасті в науці кримінального права. Вчинення кримінального правопорушення групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією. Кваліфікація дій учасників організованої групи чи злочинної організації.

Призначення покарання співучасникам. Спеціальні питання відповідальності співучасників. Кваліфікація опосередкованого виконавства. Кваліфікація кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом. Провокація кримінального правопорушення.

Ексцес виконавця. Види ексцесу виконавця: кількісний та якісний. Кваліфікація кримінальних правопорушень при ексцесі виконавця. Невдале підбурювання та пособництво.

Добровільна відмова співучасників. Добровільна відмова виконавця. Кваліфікація дій інших співучасників при добровільній відмові виконавця. Особливості добровільної відмови підбурювача та пособника.

Поняття причетності до кримінального правопорушення. Види причетності: переховування, неповідомлення, потурання. Кваліфікація причетності до кримінального правопорушення.

Додаткові нормативно-правові акти необхідні для вивчення теми:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України (статті 3,36-41,214-218).
2. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 р. (статті 1,5-9).
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями» від 23.12.2005 р. № 13.

Завдання до практичних занять:

Задача №1

Абабій, Ботя і Павличенко на цілий день підводою поїхали до сусіднього села, вживати спиртні напої. Повертались додому пізно у ночі. Павличенко був сильно п'яним і лежав на підводі. Абабій, згадавши про те, що той раніше

звинувачував його в крадіжці винограду, декілька разів вдарив Павличенка по обличчю, а потім направив підводу до колодязя. Побачивши це, Ботя здогадався про наміри Абабія, зіскочив з підводи і відбіг в бік, а Абабій під'їхав до колодця, стягнув з підводи Павличенка і кинув його в колодязь. Після цього Абабій запропонував Боті нікому про це не казати. З метою приховати сліди злочину вони поїхали до дому своїх знайомих, і, стривожено сказали, що Павличенко втік від них. Далі вони організували уявний пошук Павличенка. Через день труп Павличенка було вилучено із колодязя місцевими жителями.

Кваліфікуйте дії Абабія та Боті.

Задача № 2

Між подружжям Петренків склалися надзвичайно неприязні стосунки. Особливо вони загострилися після приїзду Рибальченко, матері дружини Петренка, яка також сварилася із зятем з приводу його пияцтва. Крім того, зять неодноразово бив її. У зв'язку з цим Рибальченко вирішила позбавитися Петренка. З цією метою вона купила у неустановленої особи пістолет і домовилася з Сидоровим про вбивство зятя. Про це вона повідомила свою дочку, але та не побажала втручатися в цю справу і пообіцяла матері не повідомляти нікому про її наміри та знаючи про час вчинення злочину, виїхала за межі міста. Невдовзі після її від'їзду до квартири прийшов Сидоров. Рибальченко разом з ним зайшла до кімнати, де спав Петренко і коли Сидоров підійшов до ліжка, на якому той спав, вона передала Сидорову пістолет, з якого він вбив Петренка.

Кваліфікуйте дії Рибальченко, дружини Петренка та Сидорова.

Задача № 3

Шершньов після звільнення з місць позбавлення волі, де відбував покарання за виготовлення та збут підроблених грошей, організував групу, до якої залучив Яцину і неповнолітнього Гризлова. Група на цвинтарях у селах Калинівка та Річище вночі розкопувала могили, де шукала цінні речі, виривала у мерців золоті коронки тощо. Усього було розрито п'ять могил. Здобуті в такий спосіб два мости із золотими коронками Шершньов продав зубному техніку Губерману. Взятими з гробів цінними речами поділилися між собою Яцина й Гризлов.

Кваліфікуйте дії винних осіб.

Задача № 4

Захарченко з метою наживи, шляхом вчинення нападів на громадян, а також підприємства торгівлі та інші установи, вступив у зговір з Туренком і Кравченком. Втрюх вони здійснили напад на поліцейський пост, вбивши при цьому поліцейського та заволоділи автоматом АКС-74У. Протягом року вони скоїли 17 нападів на будинки і квартири громадян, АЗС, магазини, де під загрозою застосування зброї заволодівали грошима, коштовностями та іншими дорогими речами. Всього за вказаний період вони викрали індивідуального та державного майна на суму, що в 1500 разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян. Під час останнього нападу на АЗС Захарченко вбив оператора АЗС, який вчинив опір нападникам.

Кваліфікуйте дії Захарченка, Кравченка та Туренка.

Задача № 5

Арендаренко та Юркович з метою заволодіння зброєю напали на працівника поліції Грищенка, який повертався з нічного чергування. Юркович вдарив його по голові уламком труби, а Арендаренко забрав з кобури пістолет і магазин з патронами. Внаслідок удару Грищенко через 2 доби помер у лікарні.

Після цього Арендаренко і Юркович вчинили чотири розбійних напади на квартири громадян, відбираючи у них гроші та цінні речі, на загальну суму 100 мінімальних розмірів заробітної плати, а також вчинили 3 зґвалтування. Одній із потерпілих, Шевченко, виповнилось 13 років.

Кваліфікуйте дії винних осіб.

Задача № 6

Дільничний інспектор Лагода та поліцейський Ключко намагалися затримати на ринку трьох п'яних громадян. Один із них, Трубник, під час посадки в поліцейський автомобіль став чинити опір, його дружина зняла галас і вимагала звільнити чоловіка. На крики збіглося багато людей, які вимагали звільнення затриманих. Громадяни Скеля, Паньков, Соколов і Корабльов, за підтримкою натовпу, зупинили машину, звільнили затриманих і почали бити працівників поліції, перекинувши машину. Захищаючись, Лагода зробив два постріли, поранивши Соколова. Безладдя продовжувалось кілька годин, протягом яких хулігани чинили опір працівникам поліції та працівникам спецпідрозділу швидкого реагування, які прибули на ринок для відновлення громадського порядку.

Кваліфікуйте дії винних осіб.

Задача № 7

Карпенко прийшов додому до свого сусіда Никольського і, побачивши, що господар свариться з дружиною і тещею, запропонував йому припинити нецензурно лаятися. У відповідь Никольський зажадав, щоб Карпенко не втручався в його справи. Карпенко пішов з двору. Вже за хврткою його наздогнали Никольський з дружиною. Остання кинула в обличчя Карпенка жменю піску, а Никольський швайкою наніс удар у руку і сідницю, а потім кулаками у живіт, від чого потерпілий впав на землю. Після цього Никольський ще декілька разів ударив потерпілого ногою у живіт, заподіявши йому ушкодження у вигляді розриву селезінки та перелому ребра.

Кваліфікуйте дії подружжя Никольських.

Задача № 8

Савенко виготовляв вибухові суміші і з них збирав саморобні вибухові пристрої, які за незначну плату віддавав своєму знайомому Говоркову. Говорков, який був членом організованої групи, використовував ці пристрої для того, щоб залякувати підприємців, які не сплачували йому "податки" на контрольованій ним території. Савенко знав про це.

Коли в черговий раз Говорков звернувся до Савенка, він попросив приготувати потужний пристрій, який повинен спрацювати у певний час. Савенко виготовив такий пристрій, а через тиждень він побачив по телевізору у

новинах, що відбувся вибух на станції метро у час пік, від якого загинуло 12 чоловік і 34 отримали тілесні ушкодження різного ступеня тяжкості. Савенко зрозумів, що цей пристрій було виготовлено ним.

Кваліфікуйте дії Савенка.

Після вивчення теми, курсант повинен:

Знати: основні положення та правила кваліфікації кримінальних правопорушень при співучасті..

Вміти: використовувати засвоєні знання для точної кваліфікації кримінальних правопорушень при розслідуванні кримінальних проваджень.

Тестові завдання до теми:

1. Співучастю у злочині визнається:

- а) спільна участь двох або більше осіб у вчиненні кримінального правопорушення;
- б) умисна, спільна участь трьох або більше осіб у вчиненні умисного чи необережного кримінального правопорушення;
- в) умисна спільна участь декількох суб'єктів злочину у вчиненні умисного кримінального правопорушення;
- г) умисна спільна участь декількох суб'єктів у вчиненні необережного кримінального правопорушення.

2. Співучасниками злочину є:

- а) організатор, виконавець, керівник, пособник;
- б) виконавець, організатор, підбурювач, пособник;
- в) виконавець, організатор, підмовник;
- г) організатор, керівник, підбурювач, пособник.

3. Підбурювач у разі добровільної відмови від вчинення кримінального правопорушення виконавцем підлягає кримінальній відповідальності:

- а) за готування до кримінального правопорушення або замах на те кримінальне правопорушення, від вчинення якого добровільно відмовився виконавець;
- б) не підлягає за будь-яких умов;
- в) але покарання в такому разі має бути більш м'яким, ніж передбачено законом;
- г) на загальних підставах, якщо так вирішить суд.

4. Заздалегідь необіцяне приховування яких кримінальних правопорушень тягне кримінальну відповідальність:

- а) злочинів середньої тяжкості та тяжкого;
- б) тяжкого чи особливо тяжкого злочину;
- в) кримінального проступку чи нетяжкого злочину;
- г) нетяжкого злочину та особливо тяжкого злочину.

5. Крот, Марченко та Брага домовились чинити напади на громадян. Для залякування вони застосовували пістолет Форт-12, у якого була зламана бойова пружина. Всього вони вчинили 10 нападів, забираючи у потерпілих майно, які ті мали при собі. Їх дії слід кваліфікувати як:

- а) ст. 257 КК «Бандитизм»;
- б) ч. 4 ст. 187 КК «Розбій»;
- в) ч. 5 ст. 186 КК «Грабіж»;
- г) ч.4 ст. 189 КК «Вимагання».

6. Кравченко, Кроль і Курченко організували групу, розробили план діяльності та придбали вогнепальну зброю. Після цього вони почали нападати на жінок, яких вистежували, та гвалтували їх. Їх дії кваліфікуються як:

- а) ч.3 ст.152 КК «Згвалтування», ч.1 ст.263 КК;
- б) ч. 1 ст. 255 КК «Створення злочинної організації», ч.3 ст.152 КК «Згвалтування», ч.1 ст.263 КК;
- в) ст. 257 КК «Бандитизм», ч.3 ст.152 КК «Згвалтування», ч.1 ст.263 КК;
- г) ч.2 ст. 258 КК «Терористичний акт», ч.3 ст.152 КК «Згвалтування», ч.1 ст.263 КК.

7. Як кваліфікуються дії організатора кримінального правопорушення?

- а) за відповідною статтею Особливої частини КК;
- б) за ч.3 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК;
- в) за ч.4 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК;
- г) за ч.5 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК.

8. Як кваліфікуються дії виконавця кримінального правопорушення?

- а) за відповідною статтею Особливої частини КК;
- б) за ч.2 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК;
- в) за ч.3 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК;
- г) за ч.4 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК.

9. Як кваліфікуються дії пособника кримінального правопорушення?

- а) за відповідною статтею Особливої частини КК;
- б) за ч.3 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК;
- в) за ч.4 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК;
- г) за ч.5 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК.

10. Як кваліфікуються дії підбурювача кримінального правопорушення?

- а) за відповідною статтею Особливої частини КК;
- б) за ч.3 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК;
- в) за ч.4 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК;
- г) за ч.5 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК.

11. Екссес виконавця це:

- а) відмова виконавця від вчинення кримінального правопорушення;

- б) вчинення виконавцем всього обсягу кримінально протиправних дій, про які домовились співучасники;
- в) вчинення виконавцем діяння, яке не охоплюється умислом інших співучасників;
- г) вчинення виконавцем діяння, яке при попередній домовленості між співучасниками передбачалось вчинити лише у екстремальному випадку.

12. Особи, які обіцяли до закінчення вчинення кримінального правопорушення не повідомити про достовірно відоме підготовлюване або вчинюване кримінальне правопорушення, підлягають кримінальній відповідальності лише у випадках, коли:

- а) вчинене ними діяння містить ознаки іншого кримінального правопорушення;
- б) кримінальне правопорушення вчинено злочинною організацією;
- в) виконавцем вчинено особливо тяжкий злочин;
- г) виконавцем вчинено кримінальне правопорушення проти основ національної безпеки України.

13. Не є ознакою злочинної організації відповідно до змісту ч.4 ст. 28 КК:

- а) наявність декількох осіб (5 і більше);
- б) стійкість;
- в) ієрархічність;
- г) озброєність.

14. Як кваліфікується не обіцяне задалегідь придбання чи збут предметів, здобутих злочинним шляхом?

- а) ст.198 КК;
- б) ст. 396 КК;
- в) за ч.3,4,5 ст.27 КК та за відповідною статтею Особливої частини КК;
- г) дії такої особи кримінальній відповідальності не підлягають.

15. Робітники Гладков і Коваль працювали на будівельному майданчику. Гладков запропонував Ковалю не по сходах винести дошку, а скинути її з даху, не знаючи про те, що внизу стоїть будівельник Левченко. В результаті падіння дошки з даху Левченко загинув на місці. Кваліфікуйте дії Гладкова і Ковалья.

- а) Гладков – за ч.3 ст. 27 і ч.1 ст. 119 КК, а Коваль – за ч.2 ст. 27 і ч.1 ст. 119 КК;
- б) Гладков – за ч.4 ст. 27 і ч.1 ст. 119 КК, а Коваль – за ч.2 ст. 27 і ч.1 ст. 119 КК;
- в) Гладков – за ч.2 ст. 27 і ч.1 ст. 119 КК, а Коваль – за ч.2 ст. 27 і ч.1 ст. 119 КК;
- г) Гладков – за ч.1 ст. 119 КК, а Коваль – за ч.1 ст. 119 КК.

ТЕМА 4. ПОМИЛКИ В КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Поняття та види помилок в кримінальному праві.

Юридична помилка, її види і вплив на кримінальну відповідальність. Кваліфікація при юридичній помилці.

Фактична помилка, її види і вплив на вирішення питання про кримінальну відповідальність. Помилка в: об'єкті кримінального правопорушення; предметі кримінального правопорушення; потерпілому; кримінальній протиправності чи непротиправності діяння; причинному зв'язку та у наслідках кримінального правопорушення. Значення помилок в діяльності органів досудового розслідування.

Кваліфікація кримінальних правопорушень при помилці в об'єкті та предметі. Кваліфікація при помилці в особі потерпілого.

Кваліфікація при помилці причинного зв'язку. Кваліфікація кримінальних правопорушень при помилці в суспільно-небезпечних наслідках.

Випадки, які приєднуються до помилок і помилка щодо особи; відхилення дії чи удару. Кваліфікація посягання при «відхиленні дії».

Завдання до практичних занять:

Задача №1

Ревнуючи дружину, Корнієнко вирішив з нею розправитись. У себе на квартирі він облив дружину окропом, що спричинило їй опіки 1-2 ступеня, після чого завдав численних ударів гайковим ключем по голові. Від крику потерпілої прокинулись діти. Коли 15-річний старший син Олег намагався умовити батька, той завдав йому кілька ударів тим самим ключем по голові, заподівши поранення від яких Олег помер у лікарні. Не бажаючи мати свідка, Корнієнко ключем завдав також кілька ударів по голові й молодшому сину Миколі, спричинивши тяжкі тілесні ушкодження, небезпечні для життя в момент заподіяння. Побачивши, що дружина ворухнулася, Корнієнко завдав їй ще три удари гайковим ключем. Потерпілій були спричиненні середньої тяжкості тілесні ушкодження. Вважаючи всіх трьох убитими, Корнієнко викликав швидку допомогу, порізавши собі вену і стимулюючи психічне захворювання.

Кваліфікуйте дії Корнієнко.

Задача №2

А. з метою вбивства дав отруту Г. Отрута повинна була почати діяти через 6 годин. Г. внаслідок власної неухважності потрапив у ДТП і загинув.

Кваліфікуйте дії А.

Задача №3

Романенко після дискотеки вирішив згвалтувати незнайому йому 19-річну Давидюк. В парку він наздогнав дівчину в темному безлюдному місці за фігурою схожою на Давидюк та згвалтував її. Як з'ясувалося це була 17-літня Новикіна.

Кваліфікуйте дії Романенко.

Задача №4

Семенов, перебуваючи в стані сильного наркотичного сп'яніння, проник вночі до аптеки з метою викрадення наркотичних засобів, які він бачив там вдень на полиці. Провізор Сидорова перед закриттям аптеки сховала наркотичні засоби до сейфу, а замість них поставила на полиці схожі за упакуванням вітаміни.

Семенов їх викрав.

Кваліфікуйте дії Семенова.

Задача №5

Громадянин Ківінов на замовлення (за грошову винагороду) вчинив вбивство з автомата Калашникова бізнесмена Півалова. При цьому загинули охоронець та стороння особа, які в момент пострілів знаходилися біля бізнесмена.

Кваліфікуйте дії Ківінова.

Задача №6

Котурга з метою викрадення вогнепальної зброї проник до відділення поліції в кімнату для зберігання зброї. Проникнувши до кімнати Котурга схопив автомат, що лежав зверху на сейфі та втік. Як з'ясувалося пізніше автомат лежав на сейфі, оскільки в нього був зламаний бойок і з ранку його повинні були відвезти до ремонту. З'ясувавши, що автомат не в робочому стані Котурга викинув його у річку.

Кваліфікуйте дії Котурги.

Задача №7

Корвін вважаючи, що його діяння кваліфікується за частиною 1 ст. 296 КК, яка не містить такого покарання як позбавлення волі, грубо порушуючи громадський порядок, діючи з особливою зухвалістю, розбив пляшку з під пива та «розочкою» наніс тяжкі тілесні пошкодження потерпілому В.

Кваліфікуйте дії Корвіна. Як впливає на кваліфікацію впевненість Корвіна, що він вчиняє злочин передбачений ч.1 ст.296 КК?

Задача №8

Орленко організував собачі бої. Бої проводилися кожен суботу, протягом півроку, на пустирі. За час проведення боїв практично кожній собаці було нанесено багато рваних ран, 5 собак загинуло. Після затримання Орленко заявив, що собачі бої не є злочином.

Кваліфікуйте дії Орленко. Як на кваліфікацію буде впливати його впевненість, що собачі бої не є кримінальним правопорушенням?

Після вивчення теми, курсант повинен:

Знати: основні положення та правила кваліфікації кримінальних правопорушень при фактичній або юридичній помилках.

Вміти: використовувати засвоєні знання для точної кваліфікації кримінальних правопорушень при розслідуванні кримінальних проваджень.

Тестові завдання до теми:

1. Під помилкою в кримінальному праві розуміється:

- а) сукупність усіх об'єктивних та суб'єктивних ознак, що характеризують СНД як кримінальне правопорушення;
- б) суспільно небезпечне винне діяння вчинене суб'єктом кримінального правопорушення;
- в) відсутність норми, яка б передбачала відповідальність за вчинене суспільне небезпечне діяння;
- г) неправильне уявлення особи щодо юридичних властивостей або фактичних об'єктивних ознак вчинюваного нею діяння.

2. Які види помилок виділяють в теорії кримінального права?

- а) юридична та фактична;
- б) прямі та непрямі;
- в) обов'язкові та факультативні;
- г) конкретизовані та неконкретизовані.

3. Сидорчук знаючи, що Гринюк нещодавно продав автомобіль, таємно проник до його квартири, знайшов та відкрив сейф. Але грошей ні в квартирі ні в сейфі не знайшов, оскільки Гринюк всі грошові кошти відразу відніс до банку. Як кваліфікувати дії Сидорчука?

- а) ч.2 ст.15 та ч.3 ст. 185 КК;
- б) ч.3 ст.185 КК;
- в) ч.1 ст.14 та ч.3 ст.185 КК;
- г) ч.1 ст.185 КК.

4. Брендін вночі проник до аптеки з метою викрадення наркотичних засобів, що знаходилися в сейфі. Відкривши сейф Брендін набрав ампул, що були в ньому, але переплутав прості ліки з наркотичними засобами. Як кваліфікувати дії Брендіна?

- а) ч.3 ст.185 КК;
- б) ч.1 ст.14 та ч.3 ст.185 КК;
- в) ч.2 ст.15 та ч.3 ст. 185 КК ;
- г) ч.1 ст.185 КК.

5. Сєрова з помсти вирішила вбити свою сусідку Волчкову. Вночі вона підстерегла жінку та ножом нанесла декілька ударів в область серця. Від отриманих поранень жінка померла. Як з'ясувалося пізніше Сєрова із-за темряви переплутала невідому жінку зі своєю сусідкою Волчковою. Як кваліфікувати дії Сєрової?

- а) ч.1 ст.115 КК;
- б) ч.2 ст.15 та ч.1 ст.115 КК;
- в) ч.3 ст.15 та ч.1 ст.115 КК;
- г) ч.2 ст.121 КК.

6. Гладков з ревнощів вирішив вбити свого суперника Бобрикова. Для цього він придбав підручник з чорної магії та вночі на кладовищі провів зазначений там ритуал направлений на позбавлення життя іншої людини. Через тиждень Бобриков помер. Як кваліфікувати дії Гладкова?

- а) ч. 1 ст.115 КК;
- б) ч.1 ст.14 та ч.1 ст.115 КК;
- в) ч.2 або 3 ст.15 та ч.1 ст.115 КК;
- г) кримінальна відповідальність відсутня.

7. Фактична помилка це -

- а) інкримінування особі статей кримінального закону, вимоги яких вона насправді не порушувала;
- б) неправильне уявлення особи про об'єктивні ознаки вчиненого злочину, тобто фактичні обставини вчиненого діяння;
- в) неправильне уявлення особи про правову сутність або правові наслідки вчиненого діяння;
- г) неправильне уявлення суб'єкта офіційної кваліфікації про наслідки діяння.

8. Юридична помилка це -

- а) інкримінування особі статей кримінального закону, вимоги яких вона насправді не порушувала;
- б) неправильне уявлення особи про об'єктивні ознаки вчиненого злочину, тобто фактичні обставини вчиненого діяння;
- в) неправильне уявлення особи про правову сутність або правові наслідки вчиненого діяння;
- г) неправильне уявлення суб'єкта офіційної кваліфікації про наслідки діяння.

9. Тимчук пошкодив гальма на автомобілі бажаючи смерті його власника гр. Кербука. Внаслідок дій Тимчука сталося ДТП і гр. Кербук отримав тяжкі тілесні ушкодження. Кваліфікуйте дії Тимчука.

- а) ст.121 КК;
- б) ч.2 ст.15 та ч.2 ст.121 КК;
- в) ч.1 ст.14 та ч.1 ст.119 КК;
- г) ч.2 ст.15 та ч.1 ст.115 КК.

10. Горчан із заздрощів вирішив викрасти мотоцикл свого сусіда Москаленко. Вночі Горчан заволодів мотоциклом (він стояв на вулиці біля багатоквартирного будинку) та сховав його в своєму гаражі. Як з'ясувалося пізніше викрадений мотоцикл належав не Москаленко, а Григор'єву, який в цей час був у гостях. Кваліфікуйте дії Горчана.

- а) ч.1 ст.289 КК;
- б) ч.2 ст.15 та ч.1 ст.289 КК;
- в) ч.3 ст.15 та ч.1 ст.289 КК;
- г) ч.1 ст.185 КК.

ТЕМА 5. КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРИ КОНКУРЕНЦІЇ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ

Поняття конкуренції кримінально-правових норм. Види конкуренції. Розмежування конкуренції та колізії.

Поняття загальної та спеціальної норми. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норм.

Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції частини та цілого.

Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кваліфікуючих або пом'якшуючих ознак складів кримінальних правопорушень. Конкуренція між кваліфікованим і особливо кваліфікованим складами кримінального правопорушення. Конкуренція між привілейованим і кваліфікованим складами кримінального правопорушення. Конкуренція між привілейованим та особливо привілейованим складами кримінального правопорушення.

Завдання до практичних занять:

Задача №1

К. і Ж. перебуваючи в нетверезому стані з хуліганських спонукань побили незнайомих їм раніше Ч. і Г. При цьому Ч були заподіяні середньої тяжкості тілесні пошкодження, а Г. – тяжкі тілесні ушкодження, внаслідок яких через тиждень останній помер у лікарні.

Кваліфікуйте дії К. і Ж. Визначте вид конкуренції.

Задача №2

Абдурухманов, що був членом Ісламської армії звільнення вирішив вчинити вибух на залізничному вокзалі з метою ослаблення держави та залякування населення. Він найняв невідомих, які виготовили вибуховий пристрій та особисто встановив його на залізничному вокзалі. Внаслідок вибуху випадково (проводилось тренування по боротьбі з тероризмом і всіх людей вивели з приміщення вокзалу) ніхто не постраждав.

Варіант. Внаслідок вибуху загинуло 10 осіб.

Кваліфікуйте дії Абдурухманова.

Задача №3

20 річний Овідієв вирішив зайнятися «бізнесом» по наданню сексуальних послуг. З цією метою він розказуючи про переваги життя повій втягнув у цей «бізнес» 5 неповнолітніх дівчат.

Кваліфікуйте дії Овідієва.

Задача №4

Горбунов будучи релігійним фанатиком створив організацію з метою залякування населення шляхом вчинення вибухів, підпалів, щоб показати близькість та неминучість настання Судного дня. За час існування даної організації було знищено шляхом вибуху 20 автомобілів, підпалено 100 будинків. Горбунов керував діяльністю даної організації до моменту її ліквідації правоохоронними органами. За результатами експертизи Горбунов хворіє на kleptomaniю.

Кваліфікуйте дії Горбунова.

Задача №5

Р., перебуваючи у стані сп'яніння, на зупинці чіплявся до неповнолітніх Х. і Т., ображав їх, нецензурно лаявся у присутності громадян і дітей, потім став демонстративно справляти свої потреби. Капітан поліції П., який у цей час підійшов, знаходився поза службою і у цивільному одязі, представився Р. і показав службове посвідчення, після чого зажадав від нього припинення хуліганських дій та проїхати з ним до відділення поліції. У відповідь Р. намагався вибити з рук П. посвідчення, нанести йому удари руками і ногами, але той ухилився і, застосувавши прийоми рукопашного бою, присік дії Р., зв'язав ременем його руки та доставив у відділення поліції. Через кілька годин, після складання матеріалів дослідчої перевірки, Р. відпустили з зобов'язанням з'явитися за першим викликом.

Ввечері Р., з метою помститися П., підстеріг його, коли той повертався з роботи і наніс йому удар ножем у груди, але у результаті контрприйому П. вдалося блокувати удар та обеззброїти і затримати Р.

Варіант. Під час затримання на зупинці Р. завдав П. смертельне ножове поранення.

Кваліфікуйте дії Р.

Задача №6

15-річний Оборський познайомився з раніше судимим Косенком, який запропонував допомогти групі його «добрих знайомих» розібратися з одним боржником. Оборський погодився лише після довгих умовлянь і обіцяння вільного, веселого життя. Він у складі групи вчинив декілька нападів на інкасаторів, під час яких двох з них було вбито і викрадено грошей на суму, яка становить 950 тис. грн.

Кваліфікуйте дії Оборського.

Після вивчення теми, курсант повинен:

Знати: основні положення та правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм.

Вміти: використовувати засвоєні знання для точної кваліфікації кримінальних правопорушень при розслідуванні кримінальних проваджень.

Тестові завдання до теми:

1. Що означає конкуренція кримінально-правових норм?

- а) існування двох або більше норм, які взаємно виключають застосування одна одної;
- б) існування двох або більше норм, які передбачають відповідальність за одне й те ж саме діяння;
- в) існування трьох або більше норм, які передбачають відповідальність за одне й те ж саме діяння;
- г) відсутність норми, яка б передбачала відповідальність за вчинене суспільне небезпечне діяння.

2. Якщо має місце конкуренція загальної і спеціальної норми, то:

- а) перевага надається спеціальній нормі;
- б) перевага надається загальній нормі;
- в) застосуванню не підлягає жодна норма
- г) застосуванню підлягають обидві норми.

3. Що означає колізія кримінально-правових норм?

- а) існування двох або більше норм, які взаємно виключають застосування одна одної;
- б) існування двох або більше норм, які передбачають відповідальність за одне й те ж саме діяння;
- в) існування трьох або більше норм, які передбачають відповідальність за одне й те ж саме діяння;
- г) відсутність норми, яка б передбачала відповідальність за вчинене суспільне небезпечне діяння.

4. Шкіпаренко з метою боротьби проти «фашистської хунти» у Європі створив терористичну організацію. Кваліфікуйте дії Шкіпаренко.

- а) ст.255 КК;
- б) ч.2 ст.15 та ст.255 КК;
- в) ст.258-3 КК;
- г) ч.2 ст.15 та ст.113 КК.

5. Кицюк з метою провокації війни вчинила замах на вбивство представника іноземної держави. Як кваліфікувати дії Кицюк?

- а) ч.2 ст.15 та п.8 ч.2 ст.115 КК;
- б) ст.443 КК;
- в) ч.3 ст.15 та п.8 ч.2 ст.115 КК;
- г) ч.2 ст.15 та ст.443 КК.

6. Полюга зі снайперської гвинтівки вбив Генерального прокурора України у зв'язку з його державною діяльністю та з метою впливу на прийняття рішень Генеральною прокуратурою. Кваліфікуйте дії Полюга.

- а) п.8 ч.2 ст.115 КК;
- б) ст.112 КК;
- в) ч.3 ст.258 КК;
- г) ст.112 КК та ч.3 ст.258 КК.

7. Гречка таємно проник на територію мотоциклетного заводу з метою викрасти мотоцикл. Зв'язавши сторожа, він викрав мотоцикл. Як слід кваліфікувати дії Гречки:

- а) дії Гречки слід кваліфікувати як грабіж (ч. 3 ст. 186 КК);
- б) дії Гречки слід кваліфікувати як розбій (ч. 3 ст. 187 КК);
- в) дії Гречки слід кваліфікувати як крадіжка (ч.3 ст. 185 КК);
- г) дії Гречки слід кваліфікувати як незаконне заволодіння транспортним засобом (ч. 2 ст. 289 КК).

8. Під час вчинення Місаном розбою потерпілому Мегец була заподіяна смерть через необережність. Дайте кримінально-правову оцінку діям винної особи:

- а) дії Місана слід кваліфікувати як розбій (ч. 4 ст. 187 КК) і вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК);
- б) дії Місана слід кваліфікувати як розбій (ч. 4 ст. 187 КК);
- в) дії Місана слід кваліфікувати як розбій (ч. 1 ст. 187 КК) і вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК);
- г) дії Місана слід кваліфікувати як грабіж (ч. 2 ст. 186 КК) і вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК).

9. Тетерів під час похорон побачив у покійника 2 золотих персні. Вночі він розкопав могилу, зняв з покійника персні та акуратно привів місце поховання в порядок. Його дій ніхто не помітив. Кваліфікуйте дії Тетерева:

- а) ч. 1 ст. 296 КК – хуліганство, що супроводжувалося винятковим цинізмом;
- б) ч. 1 ст. 296 КК – хуліганство, що супроводжувалося винятковим цинізмом та ч. 3 ст. 185 КК – таємне викрадення чужого майна;
- в) ч. 3 ст. 185 КК – таємне викрадення чужого майна;
- г) ч. 3 ст. 297 КК – наруга над могилою.

10. Агушенко таємно, діючи повторно та з проникненням до житла викрав чуже майно у великому розмірі. Як слід кваліфікувати дії Агушенко?

- а) ч.1 ст.185 КК;
- б) ч.1 ст.185 КК, ч.2 ст.185 КК, ч.3 ст.185 КК, ч.4 ст.185 КК;
- в) ч.2 ст.185 КК, ч.3 ст.185 КК, ч.4 ст.185 КК;
- г) ч.4 ст.185 КК.

ТЕМА 6. КВАЛІФІКАЦІЯ МНОЖИННОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Поняття множинності кримінальних правопорушень. Соціальна та юридична характеристика множинності кримінальних правопорушень та її значення в діяльності органів досудового розслідування.

Види множинності кримінальних правопорушень. Загальні правила кваліфікації множинності кримінальних правопорушень.

Одиничне кримінальне правопорушення як структурний елемент множинності кримінальних правопорушень. Види одиничних кримінальних правопорушень: прості та ускладнені одиничні кримінальні правопорушення (триваючі, продовжувані та складні кримінальні правопорушення). Кваліфікація триваючих, продовжуваних і складених кримінальних правопорушень.

Сукупність кримінальних правопорушень та її ознаки. Види сукупності кримінальних правопорушень: ідеальна та реальна сукупність. Відмежування ідеальної сукупності від одиничного кримінального правопорушення. Відмежування сукупності кримінальних правопорушень від конкуренції норм. Кваліфікація сукупності кримінальних правопорушень.

Повторність кримінальних правопорушень та її ознаки. Види повторності: повторність, не пов'язана із засудженням (фактична повторність) та повторність, пов'язана із засудженням (рецидив). Види фактичної повторності: повторність тотожних, однорідних та різнорідних кримінальних правопорушень. Кваліфікація повторності.

Рецидив кримінального правопорушення: поняття та ознаки. Види рецидиву: загальний, спеціальний, простий, складний (багаторазовий), пенітенціарний, особливо небезпечний. Значення рецидиву в діяльності органів досудового розслідування. Кваліфікація рецидиву кримінальних правопорушень.

Додаткові нормативно-правові акти необхідні для вивчення теми:

1. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про хабарництво» від 26.04.2002 р. № 5.
2. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 07.02.2003 р. № 2.
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки» від 04.06.2010 р. № 7.

Завдання до практичних занять:

Задача №1

Мажаров, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, керував автобусом, яким перевозив людей з поля у село. Незважаючи на заборонні звуковий та світловий сигнали, Мажаров намагався проїхати залізничний переїзд, але допустив зіткнення з електропоїздом. В результаті зіткнення загинуло сім пасажирів, що їхали в автобусі, та ще 12 з них отримали тяжкі та середньої тяжкості тілесні ушкодження. З вагони електропоїзду зійшли з рейок, загинув помічник машиніста, а машиніст та шестеро пасажирів отримали тяжкі тілесні ушкодження, кілька десятків пасажирів отримали середньої тяжкості та легкі тілесні ушкодження. Затримка руху поїздів на дільниці склала 14 год.

Кваліфікуйте дії Мажарова.

Задача №2

Жаченко протягом 2-х років здійснював вибухи в містах Суми, Тернопіль, Запоріжжя. Внаслідок таких дій державі було заподіяно значної майнової шкоди, загинуло 3 особи, а 5 отримали тяжкі тілесні ушкодження.

Під час обшуку у Жаченка були вилучені 10 кг вибухівки, 11 метрів бікфордового шнура, 17 капсул-детонаторів, а також листівки із закликами до збройної боротьби проти існуючого державного устрою, які він неодноразово нелегально розповсюджував у вказаних містах.

У минулому Жаченко був неодноразово судимий за хуліганство.

Під час розслідування було встановлено, що Жаченко є членом нелегальної організації, яка метою своєї діяльності визначала повалення конституційної влади в державі.

Кваліфікуйте дії Жаченка.

Задача №3

Каратаєв з метою помсти адміністрації залізниці вирішив вчинити вибух у швидкому поїзді, для чого виготовив вибуховий пристрій, який замаскував під вигляд посилки, після чого звернувся до своєї знайомої Сафарової з проханням передати “посилку” у Москву через провідників поїзду сполученням Дніпро-Москва, на що та дала згоду. На станції Дніпро Сафарова, не знаючи про зміст посилки, умовила провідника вагону Іванченка взяти посилку і дала йому у якості винагороди 100 грн.

На перегоні між станціями Орел та Курськ Російської Федерації спрацював таймер. Під час вибуху загинув провідник вагону та двоє пасажирів, декілька отримали різного ступеня тяжкості тілесні ушкодження, значних пошкоджень зазнав вагон поїзду і на 10 годин було перервано сполучення.

Кваліфікуйте дії Каратаєва та Сафарової.

Задача №4

Придко разом зі своїм сином Михайлом протягом трьох місяців 2019 року скоїли на залізничній станції Синельникове чотири крадіжки кришок колісних пар залізничних вагонів, вкравши відповідно 6, 8, 8, і 12 кришок, кожна з яких була вартістю 778 грн, які здавали потім на пункт прийому металобрухту.

12 червня вони знову з метою вчинення крадіжки пішли на залізничну станцію, де зняли 12 штук кришок з вагонів потягу, що зупинився на станції. Вдвох вони двічі відносили зняті кришки додому у гараж, де потім очистили їх від змащення, а потім вирішили знову піти на станцію, щоб викрасти додатково кришки, але при підході до станції вони були затримані співробітниками поліції.

У зв'язку з розукомплектуванням колісних пар вагонів, потяг, відправлений зі станції, було поставлено під загрозу аварії.

Кваліфікуйте дії винних осіб.

Задача №5

Тупчак протягом кількох місяців «розважався» тим, що з медичного шприца, заправленого сірчаною кислотою, обливав ззаду молодих жінок і дівчат, від чого одяг розповзався і потерпілі виявлялися напівоголеними на людних вулицях. Усього потерпіли понад двадцять осіб, кожній з яких була заподіяна матеріальна шкода на суму від 200 до 500 грн. Деякі потерпілі зазнали хімічних опіків, віднесених експертизою до легких тілесних ушкоджень без розладу здоров'я. Одна потерпіла перебувала на лікуванні від опіків у лікарні протягом 23 днів.

Кваліфікуйте дії Тупчака.

Задача №6

Собко, котра ніде не працювала і зарекомендувала себе жінкою легкої поведінки, запрошувала до себе додому неповнолітніх, яким дозволяла грати в карти, танцювати, розпивати спиртне, вступати у статеві зносини. Сама вона неодноразово пригощала їх спиртними напоями, показувала і продавала предмети порнографічного характеру. Зупинивши свій вибір на 13-річному

хлопцеві, вона за його добровільною згодою вступала з ним у статевий зв'язок та здійснювала насильницькі дії, не пов'язаних із проникненням в його тіло за його добровільною згодою.

Кваліфікуйте дії Собко.

Задача №7

Чуриков, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, вчинив уночі в будинку свого тестя сварку, нецензурно лявся, погрожував розправою дружині, побив посуд, шибки у вікнах, а потім кочергою заподіяв тілесні ушкодження середньої тяжкості дружині.

Мешканці села викликали працівника поліції Васькова, який зажадав від Чурикова припинити свої дії. Проте той у відповідь наніс удар кочергою по руці Васькова, заподіявши йому тяжкі тілесні ушкодження. Не припиняючи своїх дій, Чуриков схопив сокиру і наніс удар по голові сусідові Охріменку, який умовляв його не бешкетувати.

Кваліфікуйте дії Чурикова.

Задача №4

Євстратенко у тролейбусі таємно викрав у Савіної гаманець з грошима у сумі 570 грн. На викрадені гроші “скупився”, придбавши 10 гр. анаші, після вживання якої на дискотеці почав нецензурно лятися, чіплятися до дівчат, а потім намагався пошкодити аудіоапаратуру, але в результаті дій працівників поліції та персоналу Євстратенка було затримано. При ньому виявили 5,5 гр. анаші.

Кваліфікуйте дії Євстратенко.

Після вивчення теми, курсант повинен:

Знати: основні положення та правила кваліфікації кримінальних правопорушень при множинності кримінальних правопорушень.

Вміти: використовувати засвоєні знання для точної кваліфікації кримінальних правопорушень при розслідуванні кримінальних проваджень.

Тестові завдання до теми:

1. В яких випадках має місце множинність кримінальних правопорушень ?

- у випадках скоєння особою двох або більше одиничних кримінальних правопорушень, якщо хоч два з них мають юридичне значення;
- у випадках скоєння особою трьох або більше одиничних кримінальних правопорушень, якщо хоч два з них мають юридичне значення;
- у випадках вчинення особою двох або більше кримінальних правопорушень, за які вона не була засуджена;
- у випадках вчинення особою трьох або більше кримінальних правопорушень, за які вона не була засуджена.

2. Рецидивом кримінальних правопорушень визнається:

- вчинення нового кримінального правопорушення особою, яка вже має судимість;
- вчинення нового умисного кримінального правопорушення особою, яка має судимість за умисне кримінальне правопорушення;

- в) вчинення кримінального правопорушення особою, яка не має судимість;
- г) вчинення нового необережного кримінального правопорушення особою, яка має судимість за умисне кримінальне правопорушення.

3. Повторністю кримінальних правопорушень визнається:

- а) вчинення двох кримінальних правопорушень, передбачених тією самою частиною статті Особливої частини КК;
- б) вчинення трьох або більше кримінальних правопорушень, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини КК;
- в) вчинення двох кримінальних правопорушень, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини КК;
- г) вчинення двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини КК.

4. Сукупність кримінальних правопорушень – це:

- а) вчинення особою двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини КК, за жоден з яких її не було засуджено;
- б) вчинення особою трьох або більше кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини КК, за жоден з яких її не було засуджено;
- в) вчинення особою кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями частинами Особливої частини КК;
- г) вчинення особою кримінальних правопорушень, передбачених різними частинами однієї статті Особливої частини КК.

5. Ідеальна сукупність представляє собою:

- а) вчинення особою трьох і більше умисних кримінальних правопорушень;
- б) вчинення особою двох і більше умисних кримінальних правопорушень;
- в) вчинення особою двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями Особливої частини КК;
- г) вчинення особою одною дією двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини КК, за кожен з яких її не було засуджено.

6. Назвіть види множинності кримінальних правопорушень:

- а) повторність, сукупність, рецидив;
- б) повторність, сукупність, триваючі кримінальні правопорушення;
- в) повторність, продовжувані кримінальні правопорушення, рецидив;
- г) продовжувані кримінальні правопорушення, загальний рецидив, рецидив.

7. Куценко відбуваючи покарання у вигляді позбавлення волі, вчинив втечу з установи виконання покарань. Його дії підпадають під ознаки злочину передбаченого ст. 393 КК і є:

- а) складеним кримінальним правопорушенням;

- б) продовжуваним кримінальним правопорушенням;
- в) триваючим кримінальним правопорушенням;
- г) кримінальним правопорушенням кваліфікованим за наслідками.

8. Іванов В.В. працюючи на львівському заводі «Електрон» кожен день, протягом місяця, виносив через прохідну деталі, з яких він в результаті хотів зібрати готовий телевізор. Його дії є кримінальним правопорушенням:

- а) триваючим;
- б) продовжуваним;
- в) складеним;
- г) кваліфікованим за наслідками.

9. Реальна сукупність це коли:

- а) двома чи більше діями при певному проміжку часу вчинено два чи більше кримінальні правопорушення передбачених різними статтями або різними частинами одної статті Особливої частини КК, за кожен з яких особу не було засуджено;
- б) однією дією вчинено два або більше кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями або різними частинами одної статті Особливої частини КК, за кожен з яких її не було засуджено;
- в) вчинення особою двох і більше необережних кримінальних правопорушень;
- г) вчинення особою двох і більше умисних кримінальних правопорушень.

10. В залежності від характеру вчинених кримінальних правопорушень рецидив поділяється на

- а) фізичний і патологічний;
- б) прямий і непрямий;
- в) обов'язковий і факультативний;
- г) загальний та спеціальний.

11. Пенітенціарний рецидив – це:

- а) вчинення нового кримінального правопорушення особою під час відбування покарання у вигляді виправних робіт;
- б) вчинення нового кримінального правопорушення особою під час відбування покарання у вигляді позбавлення волі;
- в) вчинення нового кримінального правопорушення особою під час відбування покарання у вигляді громадських робіт;
- г) вчинення нового кримінального правопорушення особою після відбування покарання.

12. Ознакою повторності є вчинення особою двох чи більше:

- а) тотожних кримінальних правопорушень;
- б) різнорідних кримінальних правопорушень;
- в) тяжких злочинів;
- г) необережних кримінальних правопорушень.

13. Ознакою сукупності є вчинення особою двох чи більше:

- а) різнорідних кримінальних правопорушень;
- б) нетяжких злочинів;
- в) тотожних кримінальних правопорушень;
- г) необережних кримінальних правопорушень.

14. Під час вчинення розбою Ігнатовим потерпілому Савченку була заподіяна смерть через необережність. Дайте кримінально-правову оцінку діям Ігнатова:

- а) розбій (ч. 4 ст. 187 КК) і вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК);
- б) розбій (ч. 4 ст. 187 КК);
- в) розбій (ч. 1 ст. 187 КК) і вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК);
- г) розбій (ч. 4 ст. 187 КК) і вбивство через необережність (ч. 2 ст. 119 КК).

15. Євстратов знав, що філія банку відправляє щомісяця в центральний офіс банку 3 млн. 900 тис. грн. Коли інкасаторська машина під'їхала до банку, він підскочив до інкасаторів і, погрожуючи пістолетом (який був несправний), поставив вимогу віддати гроші. Інкасатор відповів, що грошей він не одержав. Тоді Євстратов вихопив невелику сумку (власність інкасатора), в якій виявилось 15 грн., і втік. Кваліфікуйте дії Євстратова:

- а) грабіж (ч. 5 ст. 186 КК) та незаконне носіння вогнепальної зброї (ч. 1 ст. 263 КК);
- б) розбій (ч. 4 ст. 187 КК) та незаконне носіння вогнепальної зброї (ч. 1 ст. 263 КК);
- в) розбій (ч. 4 ст. 187 КК), розбій (ч. 2 ст. 187 КК);
- г) розбій (ч.4 ст. 187 КК) та грабіж (ч.1 ст. 186 КК).

ТЕМА 7. КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

Аналіз достатності фактичних обставин скоєння діянь, які підпадають під юридичні ознаки кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.

Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. Вибір конкретної норми Особливої частини КК (статтю та її частину або пункт) та дослідження її чинності в часі, просторі, за колом осіб. Відмежування кримінальних правопорушень проти життя, здоров'я особи від інших кримінальних правопорушень, пов'язаних із заподіянням смерті, тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, створення загрози для життя, здоров'я чи безпеки особи і т.п.

Визначення норм Загальної частини КК, що мають бути застосовані в певних випадках: давність притягнення до кримінальної відповідальності; обставини, що обтяжують або пом'якшують відповідальність; відповідальність неповнолітніх; переховування кримінальних правопорушень; необхідна оборона дії по затриманню кримінального правопорушника, фізичний або психічний примус, виконання наказу або розпорядження; відповідальність за

кримінальні правопорушення, вчинені в стані сп'яніння (алкогольного, наркотичного, токсичного).

Вивчення практики розслідування та судового розгляду кримінальних правопорушень проти життя, здоров'я особи. Тлумачення судової практики по даній категорії кримінальних правопорушень у постановах Пленуму Верховного Суду України та у наукових коментарях до Кримінального кодексу України.

Помилки, що допускаються у судовій практиці при кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.

Умови звільнення від кримінальної відповідальності, заміна її іншими заходами державного примусу.

Додаткові нормативно-правові акти необхідні для вивчення теми:

1. Конституція України (ст. 3, ч. 2 ст. 27, ч. 4 ст. 55).
2. Європейська Конвенція з прав людини (ст. 2).
3. Рішення ЄСПЛ у справі «Во проти Франції» (Vov. France) заява №53924/00 (п. 84).
4. Рішення ЄСПЛ у справі «Нечипорук і Йокало проти України» від 21.04.2011, що набуло остаточного статусу 21.07.2011 р.
5. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 року (ст.52)
6. Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» від 17.05.2018 р. (ст. 13).
7. Про встановлення діагностичних критеріїв смерті мозку та процедури констатації моменту смерті людини. Затверджено наказом МОЗ України № 821 від 23.09.2013 р.
8. Інструкція з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості. Затверджено наказом МОЗ України №179 від 29.03.2006 р. (п.1,2)
9. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 07.02.2003 р. № 2.
10. Узагальнення Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ « Про судову практику розгляду кримінальних проваджень щодо злочинів проти життя і здоров'я особи за 2014 рік» від 03 червня 2016 р.

Завдання до практичних занять:

Задача №1

19 лютого 2018 року близько 20 год. у дворі будинку в м. Дніпро громадянин Міхлін у стані алкогольного сп'яніння зустрів знайомих Ушакова, Лудіна та Ковальова, які розпивали спиртні напої з приводу дня народження Ковальова. Міхлін, впізнавши Ковальова, підійшов до них за запрошенням останнього, випив вина, а потім зробив зауваження, що день народження

святкують на вулиці, а не вдома. На це Ковальов відповів: «Ти сам живеш у злиднях, а ще робиш мені зауваження». Після цих слів Міхлін декілька разів ударив його по голові, без серйозного приводу; збив шапку з його голови, потім повалив на землю і наніс йому 6 ударів ножем в область голови, грудної клітини, живота, лівої руки.

У тяжкому стані Ковальов був доставлений в лікарню, йому було зроблено операцію, але, не зважаючи на допомогу, він помер через 37 діб.

За висновком судово-медичної експертизи смерть сталася від ушкодження кишечника та аорти.

Через 10 днів після цього інциденту Міхлін разом зі своїм знайомим Курдіним розпивали спиртні напої на квартирі останнього, де знаходилися його хвора теща, 10-річний син і вагітна дружина (на 6 місяці вагітності). Після другої пляшки горілки Міхлін запропонував розважитися, і вони зателефонували знайомій Міхліна Зосімовій і запросили її у гості. Через годину Зосімова приїхала на квартиру Курдіна, і вони утрюх пішли у магазин за спиртним.

Біля магазину Курдін та Міхлін нецензурно лялися, на що зробив зауваження перехожий Думко (1945 р.н.). У відповідь на це ображені Курдін та Міхлін зі словами: «Зараз ми тебе навчимо», кинулися до нього і почали його бити. Коли Думко упав, Зосімова зупинила їх і запропонувала подивитися, що у нього є в кишенях. Курдін почав вивертати кишені Думка, а Міхлін зняв з нього наручний годинник та сумку, в якій були продукти харчування. Потерпілий в цей час втратив свідомість від нанесених ударів по голові і тулубу і був непритомний. Таким чином, Курдін знайшов у кишенях 540 грн. і 20 дол., вартість годинника склала 500 грн., вартість продуктів – 274 грн. Думко отримував 2172 грн. пенсії.

Після цього на всі гроші придбали спиртні напої і у дитсадку продовжили святкувати.

Додому Курдін повернувся о 5 год. ранку, вчинив сварку з тещею і почав її бити. Почувши крики, прокинулися дружина і син і почали заспокоювати Курдіна. Останній, при спробі ударити тещу ще раз, штовхнув дружину, і та впала. Через тиждень у дружини стався викидень, і після цього вона захворіла на психопатію.

Кваліфікуйте дії винних осіб.

Задача №2

Бугаєва запросила до себе в гості Гучіна та Рябченка відсвяткувати своє призначення на посаду головного бухгалтера магазину «Майстер». Після значної дози випитого між Гучіним та Рябченком виникла сварка, яка перейшла у бійку. У процесі бійки Рябченко столовим ножем наніс удар Гучіну в грудну клітину. За висновком судово-медичної експертизи нанесений удар пошкодив плевральну порожнину і зачепив нижній край правої легені.

Бугаєва перелякалася, що Гучін може померти в її квартирі, почала надавати потерпілому медичну допомогу, а потім викликала швидку допомогу.

Коли Гучін перебував у лікарні, Бугаєва та Рябченко відвідували його і останній намагався умовити потерпілого не подавати заяви в поліцію щодо

порушення кримінального переслідування. Через тиждень таких умовлянь Гучін погодився за умови, що Рябченко сплатить йому 1 тис. дол. США.

Кваліфікуйте дії винних осіб.

Задача №3

Між Колесовою та її сином Андрієм, 2000 р.н., який ніде не працював, зловживав спиртними напоями, постійно виникали сварки. Андрій неодноразово бив матір, відбирав у неї пенсію і пропивав ці гроші. 27 листопада 2018 р. він влаштував чергову сварку і побив матір. За висновком судово-медичної експертизи смерть Колесової сталася внаслідок травматичного шоку від перелому 3 ребер та відшарування плевральної порожнини. Під час сварки Андрій перебував у стані сильного алкогольного сп'яніння.

В процесі розслідування з'ясувалося, що за останній рік Андрій разом зі своїми друзями-пияками, які також ніде не працювали і не навчалися, Гордіним, Шелудьком та Мірзоевим, коли перебували в стані сп'яніння, нападали на вулицях на окремих перехожих (переважно у вечірній та нічний час), щоб «позабавитися» або отримати гроші для наступного пияцтва. Так, було знайдено 8 потерпілих, яким в процесі нападів було завдано шкоди: Аронов – відкритий перелом великогомілкової кістки; Гайріян – перелом зубовидного відростка 2 шийного хребця і забрали 500 грн.; Кудрявцев – забій головного мозку середньої тяжкості і забрали 1 тис. грн.; Куракова – відібрали 300 дол. і погрожували згвалтувати і вбити, якщо заявить у поліцію.

Кваліфікуйте дії винних осіб.

Задача №4

Панченко близько 02.00 ночі почув у своєму будинку підозрілий шум. Коли він увійшов до веранди, у ній знаходилися Ковальов і Горчуков. Вони побачили Панченка і попрямували до виходу. Панченко зупинив їх і вимагав, щоб вони пред'явили документи. Ковальов та Горчуков відштовхнули господаря і вийшли на двір. Тим часом Панченко схопив сокиру, що лежала поблизу і перегородив їм дорогу, погрожуючи застосувати насильство у разі непокори.

Горчуков, намагаючись вийти із двору, ударив його кулаком в грудну клітину. У відповідь на це Панченко наніс йому удари обухом сокири по голові, чим спричинив одну гематому та розрив шкіри голови розміром 3 см. Горчуков після цього переплигнув через огорожу і втік.

Ковальов декілька разів вдарив Панченка ногами і також намагався перетнути огорожу, але Панченко в цей час, при спробі затримати Ковальова, лезом сокири наніс йому удар по задній поверхні стегна, чим пошкодив стегнову артерію. Ковальов, відбігши недалеко від огорожі, впав і помер на місці від значної втрати крові.

Як з'ясувалося під час проведення слідства, за 3 дні до цього Ковальов та Горчуков здійснили напад на гр. Івченка в його будинку. Вони представилися працівниками поліції, пред'явили підроблені посвідчення і винесли з будинку Івченка 3000 грн., планшет, ноутбук, заподіявши при цьому потерпілому Горчукову закритий перелом ліктьової кістки.

Кваліфікуйте дії винних осіб.

Задача №5

24 листопада близько 24 год., перебуваючи в нетверезому стані та маючи

при собі металевий лом, Пухов підійшов до будинку Бодрова, де ховалася його дружина з 13-річним сином, яку він перед тим побив. Пухов почав ламати ломиком вхідні двері. В цей час його син на прохання Бодрова розбив віконне скло і почав кликати людей на допомогу. Коли Пухов почув і побачив сина, який виплигнув із вікна на землю, він умисно наніс йому ломом удар по голові, що потягло перелом кісток склепіння і основи черепа. Після цього Пухов намагався залізти у будинок через вікно, але Бодров і дружина Пухова, яка почала голосно кричати, побачивши сина, який лежить біля вікна, намагалися зупинити Пухова, не дати йому залізти у будинок.

Коли на крик прибігли сусіди Бодрова і намагалися зупинити Пухова, останній почав розмахувати ломом і спричинив одному із сусідів закритий перелом плечової кістки, а другому – ключиці.

Під час розслідування з'ясувалося, що Пухов неодноразово бив дружину і сина, а останнього разу, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, пообіцяв їх убити наступного разу, коли вони спробують від нього втекти.

Кваліфікуйте дії Пухова.

Після вивчення теми, курсант повинен:

Знати: основні положення та правила кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.

Вміти: використовувати засвоєні знання для точної кваліфікації кримінальних правопорушень при розслідуванні кримінальних проваджень.

Тестові завдання до теми:

1. Умисне тяжке тілесне ушкодження, внаслідок якого настала смерть потерпілого, щодо якої має місце необережна вина, повинно тягти за собою відповідальність за:

- а) лише за ст. 119 КК;
- б) лише за ст. 121 КК;
- в) лише за ч. 2. ст. 121 КК;
- г) за ст. 15, ч. 1 ст. 121 та ч. 1 ст. 115 КК.

2. Яка з факультативних ознак об'єктивної сторони складу злочину має обов'язкове значення для кваліфікації діяння за ст. 117 КК України «Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини»?

- а) спосіб вчинення злочину;
- б) час вчинення злочину;
- в) знаряддя вчинення злочину;
- г) жодна з перелічених ознак не має значення для кваліфікації діяння за ст. 117 КК.

3. Яка з названих обставин не входить до основного складу злочину, передбаченого ст. 138 КК України «Незаконна лікувальна діяльність»?

- а) заняття лікувальною діяльністю без спеціального дозволу;
- б) заняття лікувальною діяльністю особою, яка має судимість за таке заняття;

- в). заняття лікувальною діяльністю, якщо це спричинило тяжкі наслідки для хворого;
- г) заняття лікувальною діяльністю особою, яка не має належної медичної освіти.

4. Для кваліфікації діяння за ст. 116 КК України стан сильного душевного хвилювання має бути викликаний:

- а) лише жорстоким поведженням з боку потерпілого;
- б) лише поведженням, що принижує честь особи;
- в) лише поведженням, що принижує гідність особи;
- г) жорстоким поведженням, або таким, що принижує честь і гідність особи, а також за наявності системного характеру такого поведження з боку потерпілого.

5. В якому випадку дії особи можна кваліфікувати за п. 13 ч. 2 ст. 115 КК України (умисне вбивство, вчинене особою, яка раніше вчинила умисне вбивство)?

- а) у випадку, коли перший злочин передбачений ч. 1 ст. 115 КК;
- б) у випадку, коли перший злочин передбачений ст. 117 КК;
- в) у випадку, коли перший злочин передбачений ст. 116 КК;
- г) у випадку, коли перший злочин передбачений ст. 118 КК.

6. Яка з наведених обставин є кваліфікуючою при заподіянні тяжкого тілесного ушкодження за ч. 2 ст. 121 КК України?

- а) два і більше потерпілих;
- б) корисливий мотив;
- в) настання смерті потерпілого;
- г) хуліганський мотив.

7. За наявності якої обставини відповідно до чинного закону погроза вбивством, передбачена ст. 129 КК України, визнається кримінальним правопорушенням?

- а) якщо погрозу було висловлено безпосередньо потерпілому;
- б) якщо погрозу було висловлено повторно;
- в) якщо були реальні підстави побоюватися здійснення цієї погрози;
- г) якщо погрозу було висловлено в присутності свідків.

8. Ознакою спеціального суб'єкта незаконного проведення абортів або стерилізації є:

- а) відсутність освіти;
- б) відсутність вищої освіти;
- в) відсутність вищої медичної освіти;
- г) відсутність спеціальної медичної освіти;

9. Яке з положень про умисне вбивство, вчинене особою, яка раніше вчинила умисне вбивство (п. 13 ч. 2 ст. 115 КК України), є правильним?

- а) під раніше вчиненим умисним вбивством слід розуміти всі умисні вбивства;
- б) під раніше вчиненим умисним вбивством слід розуміти всі умисні вбивства, крім привілейованих;
- в) під раніше вчиненим умисним вбивством слід розуміти всі умисні вбивства, крім кваліфікованих;
- г) під раніше вчиненим умисним вбивством розуміються лише вбивства, кваліфіковані за ст. 115 КК.

10. У разі конкуренції норм, що передбачають відповідальність за вбивство при перевищенні меж необхідної оборони (ст. 118 КК України) та вбивство у стані сильного душевного хвилювання (ст. 116 КК України), відповідальність настає за:

- а) ст. 116 КК;
- б) за сукупністю злочинів статті 116 та 118 КК;
- в) ст. 115 КК;
- г) ст. 118 КК.

11. Якщо особа з наміром вбивства здійснила постріл в іншу людину, але схибила та спричинила лише середньої тяжкості тілесне ушкодження, її дії слід кваліфікувати:

- а) як спричинення необережного середньої тяжкості тілесного ушкодження;
- б) за сукупністю замаху на вбивство та середньої тяжкості тілесного ушкодження;
- в) як спричинення лише умисного середньої тяжкості тілесного ушкодження;
- г) як замах на вбивство.

12. Удовиченко у своєму домі під час сварки та обопільної бійки вбив ножем Пасленка. Дружина Удовиченко почала дорікати йому за нестриманість. Знову розлютившись від докорів жінки, Удовиченко ударом ножа вбив і свою дружину. Як потрібно кваліфікувати дії Удовиченка?

- а) умисне вбивство двох або більше осіб (ч. 1 ч. 2 ст. 115 КК);
- б) умисне вбивство та умисне вбивство з хуліганських мотивів (ч. 1 ст. 115, п. 7 ч. 2 ст. 115 КК);
- в) умисне вбивство та умисне вбивство, вчинене особою, яка раніше вчинила умисне вбивство (ч. 1 ст. 115, п. 13 ч. 3 ст. 115 КК);
- г) умисне вбивство та умисне вбивство в стані сильного душевного хвилювання (ч.1 ст.115, ст.116 КК).

13. Як кваліфікуються дії співвиконавця, який одразу після пологів за домовленістю з матір'ю вбив її дитину?

- а) за ст. 117 КК;
- б) за ч. 2 ст. 15 та ст. 117 КК;
- в) за п.п. 2, 12 ч. 2 ст. 115 КК;
- г) за п. 2 ч. 2 ст. 115 КК.

14. Під час сварки Бабенко наніс поранення Легезі. Лезо ножа сковзнуло по поверхні живота, що призвело до порушення цілісності черевної стінки без пошкодження внутрішніх органів, але з небезпекою їх інфікування. Поранення потягло розлад здоров'я протягом 25 днів.

Як кваліфікувати дії Бабенко?

- а) умисне середньої тяжкості тілесні ушкодження (ч. 1 ст. 122 КК);
- б) умисне тяжке тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 121 КК);
- в) замах на тяжке тілесне ушкодження (ч.1 ст.15 КК, ч.1 ст.121 КК);
- г) умисне легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я (ч.2 ст.125 КК).

15. Непричетний до аварії Гарбузов не надав допомогу потерпілому в ДТП, яке вночі виявив на дорозі, і не повідомив про нього нікому. Через несвоєчасність надання медичної допомоги потерпілий помер. Гарбузов мав можливість: або доставити його до лікарні, або повідомити про аварію.

Як потрібно кваліфікувати дії Гарбузова ?

- а) залишення в небезпеці, якщо це спричинило смерть особи (ч. 3 ст. 135 КК);
- б) ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, якщо це спричинило смерть потерпілого (ч. 3 ст. 136 КК);
- в) вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК);
- г) взагалі не підлягає кримінальній відповідальності.

ТЕМА 8. КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ

Аналіз достатності фактичних обставин скоєння діянь, які підпадають під юридичні ознаки кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Кваліфікація кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Вибір конкретної норми Особливої частини КК (статтю та її частину або пункт) та дослідження її чинності в часі, просторі, за колом осіб. Відмежування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи від інших кримінальних правопорушень.

Вивчення практики розслідування та судового розгляду кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Тлумачення судової практики по даній категорії кримінальних правопорушень у постановках Пленуму Верховного Суду України та у наукових коментарях до Кримінального кодексу України.

Помилки, що допускаються у судовій практиці при кваліфікації кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Додаткові нормативно-правові акти необхідні для вивчення теми:

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська Конвенція).

2. Правила проведення судово-медичних експертиз (обстежень) з приводу статевих станів в бюро судово-медичної експертизи. Затверджено Наказом МОЗ України від 17.01.1995 р. № 6.

3. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р. (статті 1, 10, 12, 24, 27, 34, 35).

4. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства» від 20.06.2012 р.

Завдання до практичних занять:

Задача №1

5 вересня близько 10 год. ранку у себе вдома Гнучко вживав спиртні напої разом зі своїм батьком, а у другій половині дня – із сусідкою Шлейченко.

Вийшовши з квартири, а потім повернувшись через деякий час, Гнучко побачив, що батько спить в одній кімнаті, а Шлейченко – в іншій, він вирішив її звалтувати. Він накинувся на неї, зірвав з неї сукню, але Шлейченко в цей момент прокинулася, піднялася з ліжка і намагалася відбитися від нападника, подряпала йому обличчя. Від злості Гнучко сильно штовхнув Шлейченко на ліжку, побіг на кухню, схопив ніж і почав наносити їй удари ножом в грудну клітину, потім стягнув її на підлогу, повернув на спину і наніс ще декілька ударів. Від отриманих поранень потерпіла померла на місці.

Наступного дня, коли прокинувся батько Гнучка, він спитав, що сталося. Гнучко пояснив, що увечері до квартири увірвалися його знайомі Кучеренко та Маньков, побили його, потім намагалися звалтувати Шлейченко, але вона спиралася, і вони її вбили.

Батько, щоб уникнути проблем, запропонував сину віднести труп у підвал сусіднього будинку і закрити там, на що останній погодився.

Під час розслідування на допиті Гнучко-син повторив те саме, що розповів батькові.

Дайте кримінально-правову оцінку діям зазначених осіб.

Задача №2

Колбін, Лудаков та Дрьомін після спільного вживання спиртних напоїв з Шевцовою, застосували фізичну силу, затягли її в парк. При цьому Дрьомін закрив їй рукою рота, щоб не було чути крику, а інші тримали її за руки і ноги. У темній частині парку Дрьомін утримував потерпілу за ноги, Лудаков знімав з неї одяг. Коли вона почала більш активно опиратися, Колбін ударив її в обличчя кулаком і вибив їй 2 передніх зуба. Коли Шевцова трохи притихла, Колбін намагався вчинити з нею статевий акт, але на крик прибігли Бочаров з дружиною, які гуляли в парку. Злякавшись небажаних свідків, злодії залишили потерпілу і втекли.

Через 2 дні Колбін та Дрьомін, перебуваючи в гуртожитку, де мешкала Соловійова, після спільного вживання спиртних напоїв, намагалися зв'язати її і

вчинити з нею статевий акт. При цьому Дрьомін тримав її за руки, а Колбін намагався прив'язати Соловійову за одну ногу до ліжка. На крик потерпілої прибігла сусідка Замараєва, яка вимагала припинити їх дії. На це Дрьомін кинув у неї настільну лампу. Від удару Замараєва впала, ударилася головою об двері, отримала струс головного мозку і порізала руки об розбите скло.

Дайте кримінально-правову оцінку діям кожної особи.

Задача №3

30 листопада Петренко і Коровін близько 21 год., перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, зустріли на вулиці села Зіміна, якому наступного дня повинно було виповнитися 14 років, і запропонували разом з ними угнати автомобіль їх нового сусіда Кравенка. Останній погодився, і всі разом вони підійшли до оселі Кравенка. Поки Петренко намагався відчинити гараж, Коровін і Зімін підперли металевою бочкою двері Кравенка, щоб той не міг вийти з будинку.

Коли дружина Кравенка почула шурхіт у дворі і виглянула у вікно, то побачила злодіїв і почала кричати, щоб вони припинили. У відповідь на це Зімін взяв біля будинку камінь, якими було викладено доріжку і кинув у неї. Камінь попав у скроню, і потерпіла померла через 15 хв.

Після цього Коровін і Зімін допомогли Петренку зламати замок на дверях гаража, завели автомобіль і поїхали за село.

По дорозі вони побачили двох дівчат, які поверталися з ферми додому, і, не змовляючись, зупинилися біля них, вискочили з машини, Петренко повалив на землю Зайцеву і намагався вчинити з нею статевий акт, а Коровін, якому допомагав Зімін утримувати Тихонову, вчинив з нею аногенітальний акт. Після цього Зімін намагався вчинити з нею орогенітальний акт, але потерпіла вирвалася і втекла.

Дайте кримінально-правову оцінку діям кожної особи.

Задача №4

Гришаков з двома друзями Шевченком та Щуровим під час футбольного матчу на стадіоні "Метеор" познайомився з Ляшенко, студенткою 1 курсу медичної академії (17 років). Під час чергового побачення Гришаков намагався умовити Ляшенко вступити з ним у статевий зв'язок, обіцяв одружитися, якщо вона завагітніє. Ляшенко відмовила. Після цього Гришаков запросив її в гості до своїх друзів, які наймали двокімнатну квартиру, де, після спільного вживання спиртних напоїв, знову намагався умовити її вступити у статевий зв'язок, але вона відмовилася. Він поскаржився на це Шевченку та Щурову, які запропонували йому свою допомогу. Усі втрьох вони увійшли в кімнату, де була Ляшенко, Шевченко та Щуров тримали потерпілу за руки та ноги, а Гришаков намагався роздягти її. Потерпіла відчайдушно опиралася і погрожувала всім заявити про це в поліцію. Шевченко злякався, відпустив її та вийшов з кімнати, а Щуров допоміг Гришакову зв'язати Ляшенко і лише після цього, також вийшов з кімнати. Залишившись із Ляшенко Гришаков з фізіологічних причин не зміг вчинити статевого акту і з помсти за це ударив потерпілу два рази кулаком у голову, а потім на своїй машині, непритомну, відвіз у гуртожиток, де сказав, що вона багато випила і заснула.

Дайте кримінально-правову оцінку діям кожної особи.

Задача №5

Опанасенко разом зі своїм сином Олегом, якому виповнилося 14 років, ходив по дворах великих будинків і заводив розмови з дітьми 4-8 років, які гуляли без батьків. Потім заводив їх у під'їзди, на горища будинків, роздягав їх і роздягався сам, оголював статеві органи, мацав їх. Олег у цей час пильнував, щоб цього не бачили мешканці будинків.

Так, одного разу Опанасенко завів у підвал одного з будинків 10-річну дівчинку і при спробі роздягти її і роздягтися самому, вона намагалася втекти. Опанасенко спіймав її біля дверей підвалу і ударив рукою по голові, щоб вона не кричала. Від цього удару дівчинка впала, ударилася головою об кам'яну підлогу і отримала забій головного мозку середньої тяжкості та зламала ліву руку.

Дайте правову оцінку їх діям.

Після вивчення теми, курсант повинен:

Знати: основні положення та правила кваліфікації кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Вміти: використовувати засвоєні знання для точної кваліфікації кримінальних правопорушень при розслідуванні кримінальних проваджень.

Тестові завдання до теми:

1. Згвалтуванням відповідно до диспозиції ст. 152 КК України є вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних:

- а) із вагінальним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи;
- б) із анальним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи;
- в) із вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи;
- г) із оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи.

2. Яка з ознак не належить до переліку кваліфікуючих ознак, передбачених ч. 2 ст. 156 КК України «Розбещення неповнолітніх»?

- а) дії, вчинені особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого;
- б) дії, що потягли тяжкі наслідки;
- в) дії, вчинені особою, на яку покладено обов'язки щодо піклування про потерпілого;
- г) дії, вчинені вітчимою або мачухою.

3. Сексуальне насильство (ст. 153 КК України) визнається кримінально протиправним, якщо воно:

- а). не пов'язане із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи
- б). пов'язане із анальним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи
- в). пов'язане із оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи
- г). пов'язане із вагінальним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи

4. Відповідно до ч. 3 ст. 154 КК України «Примушування до вступу в статевий зв'язок» кваліфікуючими ознаками цього злочину є:

- а) застосування фізичного насильства або погроза його застосування;
- б) погроза знищення, пошкодження або вилучення майна потерпілої особи чи її близьких родичів, або погроза розголошення відомостей, що ганьблять її чи близьких родичів;
- в) використання безпорадного стану потерпілої особи;
- г) настання тяжких наслідків.

5. У складі злочину, передбаченому ст. 152 КК України «Зґвалтування», суб'єкт злочину:

- а) фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку;
- б) фізична осудна особа, яка досягла 14-річного віку;
- в) спеціальний суб'єкт – лише особа, від якої жінка чи чоловік матеріально або службово залежні;
- г) спеціальний суб'єкт – лише батько, мати, вітчим, мачуха, опікун чи піклувальник.

6. Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 156 КК України «Розбещення неповнолітніх», викладена у диспозиції статті наступним чином:

- а) вчинення дій сексуального характеру;
- б) розбещення;
- в) вчинення неприродного статевого акту;
- г) вчинення розпусних дій.

7. Стаття 152 КК України «Зґвалтування» не містить вказівку на таку кваліфікуючу ознаку:

- а) повторність;
- б) вчинення діяння групою осіб;
- в) вчинення діяння організованою групою;
- г) спричинення особливо тяжких наслідків.

8. У складі злочину, передбаченому ст. 153 КК України «Сексуальне насильство», суб'єкт злочину:

- а) фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку;
- б) фізична осудна особа, яка досягла 14-річного віку;
- в) спеціальний суб'єкт – лише особа, від якої жінка чи чоловік матеріально або службово залежні;
- г) спеціальний суб'єкт – лише батько, мати, вітчим, мачуха, опікун чи піклувальник.

9. Стаття 156 КК України «Розбещення неповнолітніх» містить вказівку на таку потерпілу особу:

- а) особа, яка не досягла 14-річного віку;
- б) особа віком з 16 до 18 років;
- в) неповнолітня особа;
- г) особа, яка не досягла 16-річного віку.

10. Повторність зґвалтування відповідно до ч. 2 ст. 152 КК України утворюється:

- а) вчиненням будь-якого зі злочинів, передбачених розділом «Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості»;
- б) лише вчиненням злочину, передбаченого ст. 153 КК «Сексуальне насильство»;
- в) вчиненням будь-якого зі злочинів, передбачених розділом «Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості» за виключенням розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК);
- г) вчиненням лише зґвалтування.

11. Яка є відмінність між зґвалтуванням (ч. 1 ст. 152 КК України) і сексуальним насильством (ст. 153 КК України)?

- а) в моменті закінчення злочину;
- б) в об'єкті;
- в) у способі вчинення злочину;
- г) в суб'єкті.

12. Продюсер телекомпанії запропонував переможниці конкурсу «Міс року» роботу диктором. За це він попросив вступити її в статевий зв'язок з ним. Слід дати кримінально-правову оцінку діям продюсера.

- а) його дії слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 15 і ч. 1 ст. 154 КК;
- б) його дії слід кваліфікувати за ч.1 ст.14 ч.1ст.152 КК;
- в) в діях продюсера відсутні ознаки складу злочину;
- г) його дії слід кваліфікувати за ч.1 ст. 154 КК.

13. Під час зґвалтування потерпілій Фоменко було заподіяно тяжке тілесне ушкодження за ознакою «небезпечні для життя в момент заподіяння». Як кваліфікувати дії винного:

- а) його дії слід кваліфікувати за ч. 4 ст. 152 КК;
- б) його дії слід кваліфікувати за ч. 4 ст. 152 КК та ч.1 ст. 121 КК;
- в) його дії слід кваліфікувати за ч.1 ст. 152 КК та за ч.1 ст. 122 КК;
- г) його дії слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 152 КК та за ч.1 ст. 121 КК.

14. Коли примушування до вступу в статевий зв'язок (ст. 154 КК України) вважається закінченим?

- а) з моменту початку статевого акту.
- б) з моменту згоди чи відмови жінки на статевий акт.
- в) з моменту отримання статевого задоволення.
- г. з моменту примушування.

15. Павлов спочатку продемонстрував 8-річній Соколенко фотокартки порнографічного змісту, а потім вступив з нею в статевий зв'язок. Як слід кваліфікувати дії Павлова?

- а) дії П. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 155 КК;
- б) дії П. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 156 КК і ч. 4 ст. 152 КК;
- в) його дії слід кваліфікувати за ч. 4 ст. 152 КК;
- г) дії П. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 156 КК і ч. 1 ст. 155 КК.

ТЕМА 9. КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Аналіз достатності фактичних обставин скоєння діянь, які підпадають під юридичні ознаки кримінальних правопорушень проти чужої (приватної, комунальної та державної) власності.

Кваліфікація кримінальних правопорушень проти чужої (приватної, комунальної та державної) власності. Вибір конкретної норми Особливої частини КК (статтю та її частину) та дослідження її чинності в часі, просторі, за колом осіб. Особливості відмежування відповідних складів кримінальних правопорушень та відмежування кримінальних правопорушень проти власності від інших кримінальних правопорушень, пов'язаних із заподіянням майнової шкоди.

Визначення норм Загальної частини КК, що мають бути застосовані в певних випадках: давність притягнення до кримінальної відповідальності; обставини, що обтяжують або пом'якшують відповідальність; відповідальність неповнолітніх; переховування кримінальних правопорушень; необхідна оборона дії по затриманню кримінального правопорушника, фізичний або психічний примус, виконання наказу або розпорядження; відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені в стані сп'яніння (алкогольного, наркотичного, токсичного).

Вивчення практики розслідування та судового розгляду кримінальних правопорушень проти власності – джерело удосконалення застосування норм кримінального права. Тлумачення судової практики по даній категорії кримінальних правопорушень у постановках Пленуму Верховного Суду

України. Помилки, що допускаються у судовій практиці при кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності.

Умови звільнення від кримінальної відповідальності, заміна її іншими заходами примусового впливу.

Додаткові нормативно-правові акти необхідні для вивчення теми:

1. Конституція України (ст. 13-41).
2. Господарський кодекс України (ст.139) від 16 січня 2003 р.
3. Цивільний кодекс України (ст.316-321, 328, 355-372) від 16 січня 2003 р.
4. Закон України « Про фермерське господарство» від 19.06.2003 р. (ст. 19-20).
5. Закон України «Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), недостачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей» від 06.06.1995 р.
6. Рішення Конституційного Суду України у справі про права акціонерів ЗАТ № с4–рп від 11.05.2005 р.
7. Постанова КМ « Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди заподіяної лісу» № 665 від 23.07.2008 р.
8. Постанова КМ «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд» № 541 від 24.07.2013 р.
9. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини проти власності» від 06.11.2009 № 10
10. Верховний Суд України «Узагальнення практики розгляду судами справ про злочини проти власності» від 01.11.2008 р.
11. Лист Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику застосування судами окремих норм матеріального права щодо кваліфікації розбою, поєднаного з проникненням у приміщення» від 29.01.2013 № 223-161/0/4-13
12. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності. Рішення, внесені до ЄДРСР за період з 01.01.2018 по 01.08.2109. Київ, 2019. 50 с.

Завдання до практичних занять:

Задача №1

Петренко продавав на ринку взуття – чоботи і черевики. До нього підійшли Маренко і Кулик. Вони стали оглядати взуття та прицінюватись. Потім попрохали Петренка дати для примірки одному чоботи, а іншому черевики. Той виконав їх прохання. Кулик, отримавши від Петренка черевики, пішов з ними за палатку, де став їх приміряти, а Маренко залишився з чоботами на місці. Петренко пішов за Куликом, а коли через деякий час повернувся, виявив, що Маренка з чоботами, ціна продажу яких була встановлена у розмірі

1300 грн., зник. Побоюючись, що і Кулик зникне разом з черевиками, Петренко повернувся за палатку, де поруч з Куликом побачив невідомого, який дав йому 200 грн. і разом з Куликом, прихопивши черевики, пішли з ринку. Цього ж дня працівниками поліції Маренко був затриманий, а чоботи вилучені з керованого ним автомобілю.

Через декілька днів Маренко, знаючи, що в квартирі його знайомої Василенко є коштовності, дефіцитні речі, запропонував 17-літньому Шишкіну і Борисову відкрито заволодіти ними. Взявши з собою мотузку, щоб зв'язати Василенко, вони втрюх під'їхали автомашиною до будинку, де жила потерпіла. Оскільки Василенко знала Маренка в обличчя, то він залишився в автомобілі, а Шишкін і Борисов зайшли у квартиру до потерпілої, де нанесли їй кілька ударів кулаками і ногами та, погрожуючи вбивством, заволоділи майном на суму 10340 грн. Внаслідок побоїв Василенко знаходилась на лікуванні 7 днів.

Кваліфікуйте дії вказаних осіб.

Задача №2

Коробов 8 травня у стані сильного алкогольного сп'яніння вбіг до магазину і в присутності продавців і покупців, перегнувшись через прилавок, взяв із ящика, який стояв під прилавком, 2 пляшки горілки загальною вартістю 150 грн. і з місця події втік.

Продовжуючи свої злочинні дії Коробов 15 травня зайшов до магазину "Одяг", де, намагаючись діяти непомітно, взяв із стелажу штани вартістю 951 грн. і завернув їх у свою куртку. Після чого, скориставшись тим, що продавець була зайнята, вийшов з магазину на вулицю, де став чекати свого приятеля. В цей час з магазину вибігла продавець і почала вимагати, щоб він розвернув свою куртку і попрохала чоловіка, який проходив мимо затримати Коробова, але Коробов зі штаньми втік.

20 червня Коробов зустрів свого знайомого Трофімова, який працював трактористом. Разом вони стали розпивати спиртні напої. Трофімов розповів, що возить на тракторі картоплю на овочеві склади. Коробов попрохав Трофімова привезти йому додому на тракторі картоплю. Наступного дня Трофімов, отримавши у підзвіт 5 тон картоплі, по дорозі на склад заїхав до Коробова і вигрузив у нього 250 кг картоплі на суму 2630 грн.

Дайте правову оцінку діям Коробова і Трофімова.

Задача №3

15-річні Неверов і Купіцин з метою викрадення рушниць, що належала батькові їх знайомого Харальова, прийшли до нього додому і, коли той вийшов з кімнати, взяли із шафи розібрану мисливську рушницю і сховали її у свою сумку. Того ж дня цю рушницю вони продали невстановленій особі. Про це довідався 13-річний Сушко, який запропонував Купіцину викрасти з плодоягідного розсадника дві мисливські рушниці, якими користувалися охоронники плодоягідника. Через деякий час вони обидва прийшли до плодоягідника, де Сушко наказав Купіцину, щоб той був біля вікна, а сам проник у приміщення і через вікно передав йому дві рушниці. Одну рушницю Купіцин залишив собі, а другу продали Свечкіну. Через 3 дні Купіцин і Неверов проникли у будинок Свечкіна і вкрали продану йому рушницю.

Продовжуючи свою злочинну діяльність, через неділю Купіцин разом з Неверовим проникли у квартиру Авдюшко. Коли вони почали шукати гроші, в кімнату зайшла господиня. Купіцин втік, а Неверов вдарив потерпілу в обличчя, заподіявши їй середньої тяжкості тілесні ушкодження. Він обшукав кишені потерпілої і, не знайшовши грошей, вийшов з будинку.

Дайте правову оцінку діям вказаних осіб.

Задача №4

Василенко і Грушин 26 травня в 2 години ночі прийшли в квартиру знайомої Василенко Григоренко Галини. Василенко запитав її, чому вона виступає свідком у справі про розірвання його шлюбу, втручаючись в чуже життя. Потім він потребував приготувати 5000 грн. (суму, яку він затратив на весілля), заявивши, що, якщо протягом неділі вона не заплатить йому названу суму, то він вб'є її і членів її сім'ї, при цьому наніс їй рукою удар в обличчя, заподіявши їй розлад здоров'я тривалістю 7 діб. Під час їх розмови Грушин пішов у другу кімнату. Потерпіла чула, як він там щось шукає. Потім Грушин виніс з кімнати дві хутрові шапки та ікону і заявив, що ці речі йому знадобляться. Але Василенко заперечив і запропонував Грушину віднести речі назад, заявивши, що барахло їм не потрібне. Грушин кинув речі у кімнату, однак, коли вони йшли з квартири, таємно від інших поклав у свій портфель джинси, духи, зонтик та ікону, що належали Григоренко, всього на суму 5000 грн, які потім продав, а гроші витратив на свій розсуд.

30 травня Василенко разом зі своїм напарником по роботі Іонусом пішли в контору одержувати заробітну плату. Після одержання грошей Василенко потребував від Іонуса 500 грн., пригрозивши, що, якщо той не дасть йому цю суму, то він, Василенко, відбере у нього усі гроші. Боячись приведення погрози у виконання, Іонус віддав Василенку 500 грн. із 4800 грн. заробітної плати.

19 червня, знаходячись у побутовому приміщенні на робочому об'єкті, Василенко потребував у Іонуса ще 200 грн. і, коли той відмовився, побив його. Потерпілий знаходився на лікуванні 6 діб.

Дайте правову оцінку діям винних осіб.

Після вивчення теми, курсант повинен:

Знати: основні положення та правила кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності.

Вміти: використовувати засвоєні знання для точної кваліфікації кримінальних правопорушень при розслідуванні кримінальних проваджень.

Тестові завдання до теми:

1. Обов'язковою ознакою якого складу злочину проти власності в законі визначено напад?

а) насильницький грабіж;

б) розбій;

в) вимагання, поєднане з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я;

г) крадіжка, поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище.

2. Стаття 190 КК України містить таке визначення шахрайства:

- а) заволодіння чужим майном шляхом обману або зловживання довірою;
- б) спричинення майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою;
- в) заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману або зловживання довірою;
- г) заволодіння майновим правом шляхом обману або зловживання довірою.

3. Яка зі статей Кримінального кодексу України, що передбачають злочини проти власності, містить формальний склад злочину?

- а) ст. 192 КК «Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою»;
- б) ст. 189 КК «Вимагання»;
- в) ст. 194 КК «Умисне знищення або пошкодження майна»;
- г) ст. 186 КК «Грабіж».

4. Стаття 187 КК України «Розбій» не містить кваліфікуючу ознаку:

- а) поєднання діяння з погрозою вбивства;
- б) повторності;
- в) поєднання діяння з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище;
- г) вчинення діяння за попередньою змовою групою осіб.

5. Максимальним ступенем шкоди здоров'ю, властивим насильницькому грабежу, є:

- а) заподіяння тілесних ушкоджень середнього ступеня тяжкості;
- б) заподіяння легкого тілесного ушкодження, що не спричинило розладу здоров'я та втрати працездатності;
- в) вивання майна з рук потерпілого;
- г) заподіяння легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності.

6. Заволодіння чужим майном у який спосіб не може кваліфікуватися як адміністративне правопорушення незалежно від розміру завданої шкоди

- а) шахрайство (ст. 190 КК);
- б) привласнення (ст. 191 КК);
- в) крадіжка (ст. 185 КК);
- г) грабіж (ст. 186 КК).

7. Що розуміється під великим розміром у ч. 4 ст. 191 КК України «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем»?

- а) сума, яка у двісті п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент вчинення злочину;
- б) сума, яка у триста п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент вчинення злочину;
- в) сума, яка у чотириста і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум

доходів громадян на момент вчинення злочину;
г) поняття «великого розміру» не визначається.

8. Що є предметом злочину, передбаченого ст. 185 КК України ?

- а) будь-яке майно;
- б) чуже майно;
- в) майно, яке є предметом спору;
- г) чуже майно або майно, яке є предметом спору.

9. Кримінальна відповідальність за вчинення злочину, передбаченого ст. 196 КК України «Необережне знищення або пошкодження майна», настає лише за наявності такого наслідку:

- а) істотної майнової шкоди;
- б) майнової шкоди у великому розмірі;
- в) тяжких тілесних ушкоджень або загибелі людей;
- г) майнової шкоди в особливо великому розмірі.

10. У складі злочину, передбаченому статтею 197 КК України «Порушення обов'язків щодо охорони майна», суб'єкт злочину визначений як:

- а) лише службова особа;
- б) лише особа, якій доручено охорону майна;
- в) лише особа, якій доручено зберігання або охорону майна;
- г) лише особа, якій доручено охорону, зберігання або розподіл майна;

11. Свиридов, знаходячись у відділі чоловічого одягу універмагу і скориставшись тим, що продавець була зайнята прийманням товару, на очах у покупців (розраховував, що покупці не зрозуміють, що він вчиняє) взяв з прилавка костюм і вийшов з відділу. З викраденим він був затриманий на зупинці тролейбуса. Належить дати правову оцінку діям Свиридова.

- а) він вчинив крадіжку (ст. 185 КК);
- б) він вчинив грабіж (ст. 186 КК);
- в) він вчинив крадіжку з проникненням у приміщення (ч. 3 ст. 185 КК);
- г) він вчинив грабіж з проникненням у приміщення (ч. 3 ст. 186 КК).

12. Що слід розуміти під насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи під час розбою (ст. 187 КК)?

- а) слід розуміти заподіяння їй тілесних ушкоджень, а також інші насильницькі дії, які не призвели до вказаних наслідків, але були небезпечними для життя чи здоров'я в момент заподіяння;
- б) слід розуміти заподіяння їй легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності, середньої тяжкості або тяжкого тілесного ушкодження;
- в) слід розуміти умисне заподіяння їй легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я або незначну втрату

працездатності, середньої тяжкості або тяжкого тілесного ушкодження, а також інші насильницькі дії, які не призвели до вказаних наслідків, але були небезпечними для життя чи здоров'я в момент заподіяння;

г) правильної відповіді не має.

13. Коли крадіжка (ст.185 КК) вважається закінченим злочином?

а) з моменту переходу чужого майна у володіння винного або з моменту отримання ним права розпоряджатися таким майном;

б) коли винна особа вилучила майно і мала реальну можливість розпоряджатися чи користуватися ним;

в) з моменту переходу чужого майна у володіння винного;

г) з моменту коли винна особа задовольнила свої потреби.

14. Онопенко таємно проник на територію мотоциклетного заводу з метою викрасти мотоцикл. Зв'язавши сторожа, він викрав мотоцикл. Як слід кваліфікувати дії Онопенка:

а) слід кваліфікувати як грабіж (ч. 3 ст. 186 КК);

б) слід кваліфікувати як розбій (ч. 3 ст. 187 КК);

в) слід кваліфікувати як незаконне заволодіння транспортним засобом (ч. 2 ст. 289 КК);

г). слід кваліфікувати як крадіжка та незаконне позбавлення волі (ч. 3 ст.185 і ч. 1 ст. 146 КК).

15. Що є предметом привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї (ст. 193 КК)?

а) чуже майно, що знайдене, або випадково опинилося у особи;

б) чуже майно або скарб, які мають особливу історичну, наукову, художню чи культурну цінність;

в) скарб, що має особливу історичну, наукову, культурну цінність;

г) будь-яке майно або скарб.

ТЕМА 10. КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА МОРАЛЬНОСТІ

Аналіз достатності фактичних обставин скоєння діянь, які підпадають під юридичні ознаки кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності.

Кваліфікація кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності. Вибір конкретної норми Особливої частини КК (статтю та її частину) та дослідження її чинності в часі, просторі, за колом осіб. Особливості відмежування складів кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності і їх відмежування від інших кримінальних правопорушень.

Кваліфікація попередніх видів кримінально протиправної діяльності; кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті та вплив різних форм

співучасті на кваліфікацію; при конкуренції кримінально-правових норм; при наявності множинності кримінальних правопорушень.

Визначення норм Загальної частини КК, що мають бути застосовані в певних випадках: давність притягнення до кримінальної відповідальності; обставини, що обтяжують або пом'якшують відповідальність; відповідальність неповнолітніх; переховування кримінальних правопорушень; необхідна оборона дії по затриманню кримінального правопорушника, фізичний або психічний примус, виконання наказу або розпорядження; відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені в стані сп'яніння (алкогольного, наркотичного, токсичного).

Вивчення практики розслідування та судового розгляду кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності – джерело удосконалення застосування норм кримінального права. Тлумачення судової практики по даній категорії кримінальних правопорушень у постановках Пленуму Верховного Суду України. Помилки, що допускаються у судовій практиці при кваліфікації кримінальних правопорушень проти громадського порядку.

Умови звільнення від кримінальної відповідальності, заміна її іншими заходами примусового характеру.

Додаткові нормативно-правові акти необхідні для вивчення теми:

1. Закон України «Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів» від 08.07.2011 р.(ч. 3 ст.17) .

2. Закон України про поховання та похоронну справу» від 10.07.2003 р.

3. Рішення ЄСПЛ у справі «Ігор Тарасов проти України» (заява № 44396/05) від 16.06.2016 р.

4. Конвенція ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини від 16.11.1972 р. Ратифікована УРСР 04.10.1988 р.

5. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 р.

6. Закон України «Про охорону археологічної спадщини» від 18.03.2004 р.

7. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про хуліганство» від 22.12.2006 № 10

8. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність» від 27.02.2004 № 2

9. Лист Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику застосування судами при розгляді справ окремих норм матеріального права щодо кваліфікації хуліганства» від 30.01.2013 № 223-192/0/4-13

Тестові завдання до теми:

1. Об'єктивна сторона масових заворушень (ст. 294 КК України) може виражатися в наступних діях:

а) організації групових дій, що призвели до грубого порушення громадського

порядку;

- б) організація групових дій, що призвела до суттєвого порушення роботи транспорту;
- в) організація масових заворушень, що супроводжувалися погромами, підпалами, знищенням майна;
- г) в публічних закликах до погромів, підпалів, знищенні майна.

2. Яка кількість групи осіб, за ст. 293 КК України – групове порушення громадського порядку, передбачена ознаками об'єктивної сторони ?

- а) не менше п'яти осіб;
- б) трьох і більше осіб;
- в) значної кількості осіб;
- г) двох і більше осіб.

3. Дайте правильне визначення хуліганства, передбаченого ст. 296 КК України:

- а) образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян;
- б) грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжуються особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом;
- в) організація групових дій, що призвели до грубого порушення громадського порядку, або суттєвого порушення роботи транспорту, підприємства, установи чи організації;
- г) спричиняють значні порушення громадського порядку, завдають шкоди нормальному функціонуванню державних і громадських структур, ритму суспільного життя, праці та спокою людей.

4. Грубе порушення громадського порядку, поєднане із завданням потерпілій особі побоїв чи іншого насилля, що спричинило тілесні ушкодження, чи знущанням над потерпілим, знищенням або пошкодженням майна – це:

- а) особлива зухвалість;
- б) винятковий цинізм;
- в) явна неповага до суспільства;
- г) моральний осуд.

5. Демонстративна зневага до норм моральності – це:

- а) явна неповага до суспільства;
- б) винятковий цинізм;
- в) особлива зухвалість;
- г) не має правильної відповіді.

6. ч. 4 ст. 296 КК України – хуліганство, передбачає дії, передбачені частинами першою, другою і третьою, якщо вони вчинені:

- а) із застосуванням лише вогнепальної зброї;
- б) із застосуванням вогнепальної і холодної зброї;
- в) із застосуванням предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень;
- г) всі відповіді правильні.

7. Хуліганство визнається злісним за наступною ознакою:

- а) із застосуванням будь-якої зброї;
- б) пов'язане з опором представників влади;
- в) хуліганські дії вчинені повторно без наявності судимості за одну з них;
- г) за ознакою рецидиву.

8. за ч. 4 ст. 296 КК України - хуліганство, до кримінальної відповідальності можна притягнути за наступні дії:

- а) за використання при вчиненні хуліганства ножів, які не відносяться до холодної зброї;
- б) пневматичної зброї, будівельних пістолетів;
- в) знаряддя, які визнані холодною зброєю;
- г) всі відповіді правильні.

9. Використання зброї або іншого предмета спеціально пристосованого чи заздалегідь заготовленого для нанесення тілесного ушкодження може мати значення для кваліфікації за ч. 4 ст. 296 КК України в наступному випадку:

- а) тільки їх реальне застосування для спричинення тілесних ушкоджень;
- б) коли виникає ситуація реальної загрози спричинення шкоди здоров'ю;
- в) тримання при собі або в одязі;
- г) «а», «б».

10. Громадянин Шаренко, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння у вечірній час вийшов на вулицю, де біля магазину побачив групу молодих людей з п'яти осіб, до яких почав безпричинно чіплятись, голосно виражався нецензурною лайкою. Після чого Шаренко пішов до своєї квартири, взяв саморобний меч та вибіг на вулицю, тримаючи його в правій руці, безпричинно підбіг до раніше незнайомого неповнолітнього Тютіна, підставив лезо меча до його шиї, погрожуючи останньому спричинити тілесні ушкодження та продовжував тримати меч біля шиї потерпілого, поки той не вирвався і втік від нього. Меч за висновком експерта визнано холодною зброєю, який Шаренко переносив не маючи передбаченого законом дозволу. Дайте правильну кваліфікацію:

- а) ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 121, ч. 4 ст. 296 КК;
- б) ч. 2 ст. 263, ч. 4 ст. 296 КК;
- в) ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 121, ч. 4 ст. 296 КК;
- г) ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 121, ч. 2 ст. 263, ч. 4 ст. 296 КК.

11. Остапенко, у стані сп'яніння, ввечері підійшов до будинку раніше незнайомого Наумова і каменем розбив вікно його будинку. Хворий Наумов підійшов до хвіртки, щоб дізнатися, хто розбив вікно. Побачивши Остапенка, він запитав, навіщо той це зробив. У відповідь Остапенко безпричинно наніс три удари саморобним ножом в різні частини тіла, спричинивши Наумов середньої тяжкості тілесні ушкодження. Кваліфікуйте дії Остапенка.

- а) ч. 1 ст. 122 КК;
- б) ч. 4 ст. 296 КК;
- в) ч. 1 ст. 122, ч. 4 ст. 296 КК;
- г) не має правильної відповіді.

12. Об'єктивна сторона втягнення неповнолітніх в злочинну діяльність (ст. 304 КК України) виражається у:

- а) втягнення неповнолітнього у пияцтво;
- б) втягнення неповнолітнього у заняття жебрацтвом;
- в) втягнення неповнолітнього в азартні ігри;
- г) всі відповіді правильні.

13. Предметом злочину, передбаченого ст. 299 КК України (жорстоке поводження з тваринами) є:

- а) будь-які хребетні тварини, птахи та інші живі істоти, які мають кістковий хребет, головний та спинний мозок, кровоносну та нервову системи;
- б) тільки птахи;
- в) будь-які живі істоти, незалежно від того де вони мешкають і з якою метою використовуються;
- г) тільки хребетні тварини.

14. Вереченко та Авраменко, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння у нічний час, знаходячись біля магазину «Особливий», підійшли до направляючої пішохідної огорожі, безпричинно її зламали. Пошкодивши огорожу, відірвали одну секцію і віднесли на 3 метри по вулиці, яку там кинули, спричинивши збитки «Комунтранс» на суму 1832 гривні. Кваліфікуйте дії винних осіб:

- а) ч. 1 ст. 194 КК;
- б) не підлягають кримінальній відповідальності;
- в) ч. 2 ст. 296 КК;
- г) ч. 1 ст. 194, ч. 1 ст. 296 КК.

15. Сидоров та Клаптев, знаходячись на кладовищі підійшли до однієї з могил і демонтували металеву огорожу, з метою здати її на металолом. Дайте кваліфікацію діям Сидорова та Клаптева:

- а) ч. 2 ст. 185 КК;
- б) ч. 2 ст. 297 КК (Наруга над могилою, місцем поховання або над тілом померлого);
- в) ч. 2 ст. 185, ч. 2 ст. 297 КК;
- г) ч. 1 ст. 297 КК.

ТЕМА 11. КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Аналіз достатності фактичних обставин скоєння діянь, які підпадають під юридичні ознаки кримінальних правопорушень проти громадської безпеки.

Кваліфікація кримінальних правопорушень проти громадської безпеки. Вибір конкретної норми Особливої частини КК (статтю та її частину) та дослідження її чинності в часі, просторі, за колом осіб. Особливості відмежування складів кримінальних правопорушень та їх відмежування від інших кримінальних правопорушень.

Визначення норм Загальної частини КК, що мають бути застосовані в певних випадках: давність притягнення до кримінальної відповідальності; обставини, що обтяжують або пом'якшують відповідальність; відповідальність неповнолітніх; переховування кримінальних правопорушень; необхідна оборона дії по затриманню кримінального правопорушника, фізичний або психічний примус, виконання наказу або розпорядження; відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені в стані сп'яніння (алкогольного, наркотичного, токсичного).

Вивчення практики розслідування та судового розгляду кримінальних правопорушень проти громадської безпеки – джерело удосконалення застосування норм кримінального права. Тлумачення судової практики по даній категорії кримінальних правопорушень у постановках Пленуму Верховного Суду України. Помилки, що допускаються у судовій практиці при кваліфікації кримінальних правопорушень проти громадської безпеки.

Умови звільнення від кримінальної відповідальності, заміна її іншими заходами примусового характеру.

Додаткові нормативно-правові акти необхідні для вивчення теми:

1. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу від 03.03.1980 р.
2. Міжнародна Конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму від 15.04.2005 р. Ратифіковано Україною 15.03.2006 р.
3. Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» від 08.06.2000 р.
4. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 р.
5. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 р.
6. Положення про класифікацію надзвичайних ситуацій. Затверджено Постановою КМ № 1099 від 15.07.1998 р.
7. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями» від 23.12.2005 № 13

Тестові завдання до теми:

1. Внутрішньо і зовнішньо стійке ієрархічне об'єднання трьох і більше осіб або двох і більше організованих груп, метою діяльності яких є вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів чи тільки одного, що вимагає довготривалої підготовки – це:

- а) банда;
- б) злочинна організація;
- в) терористична організація;
- г) вчинення злочинів групою осіб.

2. Озброєна організована група або злочинна організація, яка попередньо створена з метою вчинення кількох нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих громадян або одного такого нападу, який потребує ретельної довготривалої підготовки - це:

- а) терористична організація;
- б) злочинна організація;
- в) банда;
- г) вчинення злочинів групою осіб.

3. Внутрішньо стійке об'єднання трьох і більше осіб, яке було попередньо утворене з метою вчинення ряду злочинів або тільки одного, який потребує ретельної, довготривалої підготовки - це:

- а) стійке злочинне об'єднання;
- б) злочинна організація;
- в) організована група;
- г) банда.

4. Спеціальною метою терористичного акту (ст. 258 КК України) є:

- а) провокація воєнного конфлікту;
- б) створення небезпеки для життя і здоров'я людей;
- в) заподіяння значної майнової шкоди;
- г) користь.

5. 17-річний О. вступив у банду і в її складі вчинив кілька нападів на інкасаторів, під час яких двох з них було вбито і викрадено грошей на суму, яка становить особливо великий розмір. Дайте правильну кваліфікацію діям О.:

- а) ст. 257 КК;
- б) п. 1, п. 6 ст. 115, ст. 257 КК;
- в) п. 1, п. 6 ст. 115, ч. 4 ст. 187, ст. 257 КК;
- г) п. 1, п. 6 ст. 115, ч. 4 ст. 187 КК.

6. Обов'язковими ознаками організації банди у складі злочину, передбаченому ст. 257 Кримінального кодексу України «Бандитизм», є:

- а) мета – вчинення нападів, та озброєність її учасників або хоча б одного з них;

- б) лише озброєність її учасників або хоча б одного з них;
- в) лише мета – вчинення нападів;
- г) мета – вчинення нападів, та озброєність усіх її учасників.

7. З якого моменту банду, у складі злочину, передбаченому ст. 257 Кримінального кодексу України «Бандитизм», слід вважати створеною?

- а) з моменту вчинення першого нападу за умови, що об'єднання набуло всіх обов'язкових ознак банди;
- б) з моменту появи зброї;
- в) з моменту досягнення її учасниками згоди щодо вчинення першого нападу за наявності планів щодо подальшої спільної злочинної діяльності такого ж характеру та за умови, що об'єднання набуло всіх обов'язкових ознак банди;
- г) з моменту готування планів щодо подальшої спільної злочинної діяльності.

8. В якій відповіді названо діяння, яке є незаконним виготовленням предметів злочину, передбаченого ст. 263-1 Кримінального кодексу України «Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв»:

- а) відновлення характерних властивостей зазначених предметів шляхом; заміни або реставрації зношених чи непридатних з інших причин частин;
- б) усунення дефектів зброї;
- в) регулярне обслуговування зброї;
- г) перероблення мисливської (у тому числі гладкоствольної) рушниці – в обріз.

9. В якій відповіді названо діяння, яке є ремонтом предметів злочину, передбаченого ст. 263-1 Кримінального кодексу України «Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв»:

- а) перероблення будівельного пістолета у зброю, придатну до стрільби;
- б) усунення дефектів зброї;
- в) регулярне обслуговування зброї;
- г) перероблення мисливської (у тому числі гладкоствольної) рушниці – в обріз.

10. Суспільно-небезпечними наслідками недбалого зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів (ст. 264 КК України) є:

- а) що спричинило матеріальні збитки;
- б) що спричинило загибель двох і більше людей;
- в) що спричинило загибель людини;
- г) що спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки.

11. До холодної зброї належать предмети (ст. 263 КК України):

- а) предмети, що справляють лише колючий, колючоріжучий, рубаючий ефект;

- б) предмети колючоріжучої дії, конструктивно призначені для ураження живої цілі;
- в) предмети, що справляють колючий або ударний ефект за допомогою м'язової сили людини;
- г) предмети, які відповідають стандартним зразкам або історично виробленим типам зброї, чи інші предмети, що справляють колючий, колючоріжучий, рубаючий, роздроблюючий або ударний ефект, конструктивно призначені для ураження живої цілі за допомогою м'язової сили людини або дії механічного пристрою.

12. До бойових припасів (ст. 262, 263 КК України) відносять:

- а) патрони до нарізної вогнепальної зброї;
- б) патрони та набої до гладкоствольної мисливської зброї;
- в) патрони, споряджені гумовими снарядами;
- г) порох.

13. Іванов у будинку батька, який помер, знайшов мисливську рушницю 16 калібру іноземного виробництва, з якої він обрізав частину ствола і зберігав у підвалі свого будинку. Дайте правильну кваліфікацію діям Іванова:

- а) не підлягає кримінальній відповідальності;
- б) ч. 1 ст. 263 КК;
- в) ч. 1 ст. 263-1 КК;
- г) ч.1 ст. 263, ч. 1 ст. 263-1 КК.

14. Сидоренко вдома зберігав мисливську гладко ствольну рушницю, яка висіла на стіні. Коли Сидоренка не було вдома його 11-ти річний син Степан взяв рушницю і пішов у двір гуляти. Показуючи рушницю друзям випадково нажав на курок і зробив постріл, спричинивши смертельне поранення Малька. Дайте кваліфікацію діям старшого Сидоренка:

- а) ст. 264 КК;
- б) ч. 1 ст. 263, 264 КК;
- в) ст. 116 КК;
- г) не підлягає кримінальній відповідальності.

15. Щоб не виконувати контрольну роботу з фізики, 16-річний Івашко повідомив телефоном до поліції, що школу, де він навчається, заміновано. Цього дня заняття в школі були зірвані. Кваліфікуйте дії Івашка:

- а) будь-який склад злочину відсутній;
- б) ч. 1 ст. 296 КК «Хуліганство» - грубе порушення громадського порядку, що супроводжується особливою зухвалістю;
- в) ч. 1 ст. 259 КК «Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності»;
- г) не є суб'єктом.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кваліфікація злочинів, підслідних Національній поліції України

Основні нормативні акти:

- Конституція України;
- акти міжнародного права:
  1. Рекомендація СМ / Rec (2019) 1 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо протидії та боротьби з сексизмом від 27 березня 2019 року.
- закони:
  1. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (Дата звернення 24.06.2019 р.).
  2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. (Дата звернення 24.06.2019 р.).
- підзаконні акти:
  1. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17>. (Дата звернення 24.06.2019 р.).
  2. Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України: Наказ МВС України від 23.05.2017 № 440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17>. (Дата звернення 24.06.2019 р.).
  3. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: Наказ МВС України від 06.07.2017 № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>. (Дата звернення 24.06.2019 р.).
  4. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>. (Дата звернення 24.06.2019 р.).
- постанови, інші рішення, роз'яснення судів (Конституційного, Верховного):
  1. Постанови Пленуму Верховного Суду в кримінальному судочинстві/ Упорядник Вереша Р.В. К., Алерта, 2018. 280 с.

Підручники:

1. Кузнецов В. В., Савченко А. В. Теорія кваліфікації злочинів : Підручник / За заг. ред. д.ю.н., проф. В. І. Шакуна. 4-те вид., перероб. К. : Алерта, 2012. 316 с.
2. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник для юрид. вузів і фак. Вид. 3-тє, пререробл. та допов./ Ю.В.Баулін, В.І.Борисов та ін.; За ред. професорів В.В.Сташиса, В.Я.Тація. Х.: Право, 2007. 496 с.

3. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник. / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін. Вид. 4-те, пререробл. та допов./ За ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. К.: Атіка, 2008. 376 с.

4. Кримінальне право України. Особлива частина: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. Освіти. Вид. 3-тє, пререробл. та допов./ За ред. професорів В.В.Сташиса, В.Я.Тація. К.: Юрінком Інтер; Х.: Право, 2007. 402 с.

5. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник. (Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.). Вид. 2-ге, переробл. та допов. / За ред.. М.І. Мельника, В.А. Клименка. К.: Атіка, 2008. 712 с.

6. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. для студ. юрид. вузів і фак. К.: А.С.К., 2001. 352 с.

7. Уголовное право Украины. Общая и Особенная части: Учебник / Под ред. Е.Л. Стрельцова. Х.: ООО «Одиссей», 2002. 672 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / за заг. ред. В.В. Топчія; наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.

2. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М.І. Хавронюка. К.:Ваіте, 2019. 288 с.

3. Кваліфікація злочинів: Навч.посіб. / За ред.. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. К.: Істина, 2010. 430 с.

4. Кваліфікація злочинів у діяльності Національної поліції України: навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Литвинова. ХНУВС, Харків : Константа, 2017. 448 с.

5. Кваліфікація злочинів, підслідних органам внутрішніх справ: Навчальний посібник / За заг. ред. В.В. Коваленка; за наук. ред.. О.М. Джузи та А.В. Савченка. К.: Атака, 2011. 648 с.

6. Кваліфікація злочинів: навч. посібник / Г. М. Анісімов, О. О. Володіна, І. О. Зінченко, [та ін.]; за ред. М. І. Панов. Харків: Право, 2016. 356 с.

7. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. / за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. К. : Істина, 2010. 430 с.

8. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів. Навчальний посібник. Видання 3-є. К.: Атіка, 2007. 592 с.

9. Кримінальне право України: Практикум: Навч. посіб. / За ред. С.С. Яценка. К.: Юрінком Інтер, 2002. 528 с.

10. Кримінальне право в запитаннях і відповідях. Загальна частина. (Посібник для підготовки до іспитів) / За заг. ред. В.А. Клименка. К.: Атіка, 2003. 228 с.

11. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: Навч. посібник. 2-ге вид. К.: Юрінком Інтер, 2009. 512 с.

12. Науковий коментар Кримінального кодексу України / Проф. Коржанський М.Й. К.: Атіка, Академія, Ельга-Н, 2001. 656 с.

13. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. 4-те вид., пререробл. та доп. / Відп. ред. С.С. Яценко. К.: А.С.К., 2005. 848 с.

14. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. / Під загальною редакцією Потєбенка М.О., Гончаренка В.Г. К.: Форум, 2001, у 2-х ч.
15. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За заг.ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. 3-тє вид., перероб. та доп. К.: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури. 2009. у 2 т.
16. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України {текст}/О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнеєв {та ін..} К.: «Центр учбової літератури», 2014. 696 с.
17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України Станом на 20 січня 2018 року. [текст] / За заг.ред. Глунька В.В. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2018. 784 с.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України /Д.С. Азаров, В.К. Грищук, А.В. Савченко [та ін.]; За заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.
19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 11-те вид., переробл. і допов. К.: ВД «Дакор», 2019. 1384 с.
20. Основи кваліфікації злочинів : навч. посіб. / за заг. ред. М.І.Панова. Х.: Право, 2019. 378 с.
21. Пинаев А.А. Уголовное право Украины. Общая часть / А.А. Пинаев. Харьков: «Харьков юридический», 2005. 664 с.
22. Сучасне кримінальне право України; нормативно-правові документи та судово-слідча практика: Хрестоматія / Упоряд. А. В. Савченко та ін.; За заг. ред. В. В. Кузнецова. К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2005. С. 346-347.
23. Уголовный кодекс Украины. Комментарий: Под ред. Ю.А.Кармазина и Е.Л.Стрельцова. Х.: ООО «Одиссей», 2001. 960 с.
24. Уголовный кодекс Украины. Научно-практический комментарий. 3-е изд., исправл. и дополн. / Отв. ред. С.С.Яценко. К.: А.С.К., 2003. 1088 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Алфьоров С.М., Шаблистий В.В. Кримінальна відповідальність за погрози застосуванням фізичного насильства: Монографія. Запоріжжя: ФОП Зеленкевич Л.П., 2011. 212 с.
2. Андрушко П.П. Злочини проти виборчих прав громадян та їх права брати участь у референдумі: кримінально-правова характеристика: Монографія. К.: КНТ, 2007. 328 с.
3. Антипов В.В., Антипов В.І. Обставини, які виключають застосування кримінального покарання: Монографія. К.: Атіка, 2004. 208 с.
4. Анчукова М.В. Виправданий ризик як обставина, що виключає злочинність діяння: Монографія. Харків.: Видавець ФОП Вапнярчук Н.М., 2006. 168 с.
5. Бандурка О.М., Давыденко Л.М. Преступность в Украине: причины и противодействие: Монография. Харьков: Основа, 2003. 368 с.

6. Баулин Ю.В. Причинение вреда с согласия «потерпевшего» как обстоятельство, исключающее преступность деяния: Монографія. Харьков: Кроссруд, 2007. 96 с.
7. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: Монографія. К.: Атіка, 2004. 296 с.
8. Берзін П.С. Злочинні наслідки: поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення: Монографія. К.: Дакор, 2009. 736 с.
9. Борисов В.И., Гизимчук С.В. Уголовная ответственность за нарушение правил, норм и стандартов, обеспечивающих безопасность дорожного движения: Монография. Харьков: Консум, 2001. 160 с.
10. Борисов В.І., Пашенко О.О. Злочини проти безпеки виробництва: поняття та види. Кримінальна відповідальність за порушення правил ядерної або радіаційної безпеки: Монографія. Харків: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006. 224 с.
11. Бурдін В.М. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені в стані сп'яніння: Монографія. К.: Атіка, 2005. 160 с.
12. Бурдін В.М. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні: Монографія. К.: Атіка, 2004. 240 с.
13. Вербенський М.Г., Мінка Т.П., Негодченко Д.О. Протидія торгівлі людьми в Україні: Монографія. Дніпропетровськ, ДДУВС, 2010. 236 с.
14. Вереша Р.В. Поняття вини як елемент змісту кримінального права України: Монографія. К.: Атіка, 2005. 224 с.
15. Воробей П.А., Коржанський М.Й., Щупаковський В.М. Завдання і дія кримінального закону: Монографія. К.: Генеза, 1997. 156 с.
16. Газдайка-Василишин І.Б. Некорисливі злочини проти власності: Монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 212 с.
17. Голіна В.В. Судимість: Монографія. Харків: Харків юридичний, 2006. 384 с.
18. Гороховська О.В. Вбивство через необережність: Монографія / Наук. ред. Музика А.А. К.: Видавець ПАЛИВОДА А.В., 2007. 180 с.
19. Дорохіна Ю.А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження :: Монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 744 с.
20. Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика: Монографія. К.: Юридична практика, 2003. 924 с.
21. Дудоров О.О. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (основні положення кримінально-правової характеристики) : практ. порадник. МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Сєверодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2018. 92 с.
22. Зеленецький В.С., Ємельянов В.П., Настюк В.Я. та ін. Проблеми систематизації та комплексного розвитку антитерористичного законодавства України / За заг. ред. Зеленецького В.С., Ємельянова В.П.: Монографія. Харків: Право, 2008. 96 с.

23. Злочини проти здоров'я населення, що порушують право на якісне забезпечення лікарськими засобами : монографія / [І. І. Митрофанов, А. М. Притула, Є. Л. Стрельцов] ; за заг. ред. Є. Л. Стрельцова. Одеса: Фенікс, 2015. 158 с.
24. Іващенко В.О. Торгівля жінками та дітьми (кримінологічні та кримінально-правові аспекти боротьби): Монографія. К.: Атіка, 2004. 112 с.
25. Ізетов А.Е. Втягнення у вчинення терористичного акту: кримінально-правове дослідження: Монографія. Харків: Право, 2010. 174 с.
26. Коржанський М.Й. Предмет і об'єкт злочину: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія МВС; Ліра ЛТД, 2005. 252 с.
27. Коржанський М.Й. Презумпція невинуватості і презумпція вини: Монографія. К.: Атіка, 2004. 216 с.
28. Коржанський М.Й. Проблеми кримінального права: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія Міністерства внутрішніх справ, 2003. 200 с.
29. Котовенко О.М. Кримінальна відповідальність за пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів: Монографія. Харків: Консум, 2004. 136 с.
30. Кравченко О.О. Контрабанда: Монографія. Харків: ТЦ «Золота миля», 2010. 192 с.
31. Кузнецов В.В. Кримінальна відповідальність за крадіжки: Монографія. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 158 с.
32. Куц В.М., Кириченко Ю.В. Кримінальна відповідальність за незаконне використання електричної або теплової енергії: Монографія. К.: Центр учбової літератури, 2010. 160 с.
33. Лень В.В. Осудність у кримінальному праві і законодавстві: Монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2008. 180 с.
34. Лень В.В., Книга М.М. Примусові заходи медичного характеру: історія, стан, тенденції. Запоріжжя: Дніпровський металург, 2010. 212 с.
35. Лень В.В., Книга М.М. Примусові заходи медичного характеру: цілі і підстави застосування. – Запоріжжя: Дніпровський металург, 2011. – 92 с.
36. Марін О.К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм: Монографія. К.: Атіка, 2003. 224 с.
37. Марітчак Т.М. Помилки у кваліфікації злочинів: Монографія. К.: Атіка, 2004. 188 с.
38. Матвійчук В.К., Голуб С.А. Незаконне полювання: відповідальність, протокольна форма провадження, розслідування і запобігання: Монографія. К.: КНТ, 2006. 304 с.
39. Мельник М.І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії): Монографія. К.: Юридична думка, 2004. 400 с.
40. Микитчик О.В. Філософія злочину: Монографія. К.: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2006. 188 с.
41. Миронова В.О. Проблеми кримінальної відповідальності за порушення законів та звичаїв війни: Монографія. Харків: Право, 2007. 152 с.

42. Мисливий В.А. Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія Міністерства внутрішніх справ, 2004. 380 с.
43. Митрофанов И.И. Механизм реализации уголовной ответственности: монография. Кременчуг: Изд. ЧП Щербатых А.В., 2011. 616 с.
44. Митрофанов І.І. Кримінально-правове забезпечення охорони довкілля: Монографія. Кременчук: Видавець «ПП Щербатих О.В.», 2010. 272 с.
45. Митрофанов І.І., Слободяник Т.М. Кримінальна відповідальність осіб, які вчинили злочин у співучасті: Монографія. Кременчук: Видавець «ПП Щербатих О.В.», 2009. 280 с.
46. Музика А.А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів: Монографія. К.: Логос, 1998. 324 с.
47. Наден О.В. Найманство як соціальне та кримінально-правове явище: сутність, новітні тенденції розвитку та проблеми протидії: Монографія. К.: Атіка, 2005. 264 с.
48. Наден О.В. Спеціальні види звільнення особи від кримінальної відповідальності за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: Монографія. Харків: Право, 2003. 224 с.
49. Наден О.В. Торгівля жінками як кримінально-правова та соціальна проблема сучасності: Монографія. К.: Атіка, 2004. 288 с.
50. Ободовський О.В. Триваючі злочини у кримінальному праві України: монографія. Одеса : Юридична література, 2016. 256 с.
51. Орлеан А.М. Кримінально-правова характеристика торгівлі людьми: Монографія. Харків: СІМ, 2005. – 180 с.
52. Осадчий В.І. Кримінально-правовий захист правоохоронної діяльності: Монографія. К.: Атіка, 2004. 336 с.
53. Пономаренко Ю.А. Чинність і дія кримінального закону в часі: Монографія. К.: Атіка, 2005. 288 с.
54. Присяжнюк Т.І. Потерпілий від злочину: проблеми правового захисту. К.: Центр учбової літератури, 2007. 240 с.
55. Романов С.Ю. Кримінальний обман: Монографія. Харків: ООО «Прометей-Прес», 2005. 272 с.
56. Савченко А.В. Кримінальне законодавство України та федеральне кримінальне законодавство Сполучених Штатів Америки: комплексне порівняльно-правове дослідження: Монографія. К.: КНТ, 2007. 596 с.
57. Савченко А.В. Мотив і мотивація злочину: Монографія. К.: Атіка, 2002. 144 с.
58. Саинчин А.С. Убийства по заказу: Монография. Одесса: Юридична література, 2003. 246 с.
59. Семикін М.В. Створення терористичної групи чи терористичної організації: кримінально-правове дослідження: Монографія / За заг. ред. проф. В.П. Ємельянова. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. 145 с.
60. Созанський Т.І. Кваліфікація сукупності злочинів: монографія / Т.І. Созанський. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 240 с.

61. Титаренко О.О. Кримінологічна характеристика та протидія економічним злочинам у вугільній промисловості: Монографія. Дніпропетровськ: ДДУВС, 2008. 196 с.
62. Тростюк З.А. Понятійний апарат Особливої частини кримінального кодексу України: Монографія. К.: Атіка, 2003. 144 с.
63. Трубников В.М., Орел Ю.В. Кримінальна відповідальність за злісну непокору вимогам адміністрації виправної установи: Монографія. Харків: Харків юридичний, 2009. 356 с.
64. Трубников В.М., Шинкарьов Ю.В. Арешт як вид кримінального покарання та особливості його застосування: Монографія. Харків: Харків юридичний, 2007. 288 с.
65. Ус О.В. Кримінальна відповідальність за підбурювання до злочину: Монографія. Харків.: Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. 264 с.
66. Ус О.В. Кримінальна відповідальність за підбурювання до злочину: Монографія. Харків.: Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. 264 с.
67. Усатий Г.О. Кримінально-правовий компроміс: Монографія. К.: Атіка, 2001. 128 с.
68. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні правові проблем: Монографія. К.: Атіка, 2005. 332 с.
69. Фріс П.Л. Нарис історії кримінально-правової політики України: Монографія / За заг. ред. М.В. Костицького. К.: Атіка, 2005. 124 с.
70. Хавронюк М.І. Історія кримінального права європейських країн: Монографія. К.: Істина, 2006. 192 с.
71. Хавронюк М.І. Кримінальне законодавство України та інших держав Континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: Монографія. К. Юрисконсульт, 2006. 1048 с.
72. Хавронюк М.І. Сучасне загальноєвропейське кримінальне законодавство: проблеми гармонізації: Монографія. К.: Істина, 2005. 264 с.
73. Шакун В.І. Суспільство і злочинність: Монографія. К.: Атіка, 2003. 784 с.
74. Шаблистий В. В. Кримінальна відповідальність за хуліганство, пов'язане з опором особам, наділеним владними повноваженнями під час виконання службових обов'язків чи іншим громадянам, що припиняли хуліганські дії : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 164 с.
75. Шемшученко Ю.С., Титаренко Ю.Л., Скибицкий В.В., Филонов А.В. Уголовное наказание: Монография. Киев-Донецк: Институт государства и права им. В.М. Корецкого НАН Украины, Донецкий институт внутренних дел МВД Украины, 1997. 320 с.
76. Шеремет А.П. Злочини проти статевої свободи: Монографія. Чернівці: ТОВ «Видавництво «Наші книги», 2007. 216 с.
77. Ярмыш Н.Н. Теоретические проблемы причинно-следственной связи в уголовном праве (философско-правовой анализ): Монография. Харьков: Право, 2003. 512 с.

Інші джерела:

1. Кримінальне судочинство в Україні: Судова практика. Злочини проти життя особи (вбивства). К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 260 с.
2. Практика судів України з кримінальних справ (2006-2007) / Укладачі: В.В. Сташис, В.І. Тютюгін; За заг. ред.. В.В. Сташиса. К.: Юрінком Інтер, 2008. 880 с.
3. Судова практика Верховного Суду України у кримінальних справах за 2008-2009 роки / За ред.. П.П. Пилипчука. К.: Істина, 2011. 736 с.
4. Сучасне кримінальне право України: нормативно-правові документи та судово-слідча практика: Хрестоматія / Упоряд. А.В. Савченко та ін.; За заг. ред. В.В. Кузнецова. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 496 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://portal.rada.gov.ua> (офіційний портал Верховної Ради України)
2. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws> (офіційний веб-сайт Верховної ради України).
3. <http://www.scourt.gov.ua> (офіційний сайт Верховного суду України).
4. <http://sc.gov.ua> (офіційний сайт Верховного спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ).
5. <http://reestr.court.gov.ua> (єдиний державний реєстр судових рішень).
6. <http://mvs.gov.ua> (офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України).
7. <https://www.npu.gov.ua> (офіційний веб-сайт Національної поліції України).
8. <https://supreme.court.gov.ua> (офіційний сайт Верховного суду).
9. <https://www.gp.gov.ua> (офіційний сайт Генеральної прокуратури України).

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця при співучасті.
  2. Загальні правила кваліфікації множинності кримінальних правопорушень.
  3. Кваліфікація вчиненого при провокації кримінального правопорушення.
  4. Кваліфікація готування до кримінального правопорушення та замаху на кримінальне правопорушення при альтернативному й неконкретизованому умислі.
  5. Кваліфікація деяких видів готування до кримінального правопорушення.
  6. Кваліфікація дій виконавця.
  7. Кваліфікація дій організатора, пособника та підбурювача.
  8. Кваліфікація дій співучасників при ексцесі виконавця.
  9. Кваліфікація дій учасників організованої групи та злочинної організації.
  10. Кваліфікація замаху з непридатними засобами.
  11. Кваліфікація кримінальних правопорушень, підслідних Національній поліції України при конкуренції загальної та спеціальної норми.
  12. Кваліфікація кримінальних правопорушень, підслідних Національній поліції України при конкуренції частини і цілого.
  13. Кваліфікація кримінальних правопорушень, підслідних Національній поліції України при конкуренції кваліфікуючих або пом'якшуючих ознак складу злочину.
  14. Кваліфікація кримінального правопорушення вчиненого у співучасті.
  15. Кваліфікація повторності кримінальних правопорушень.
  16. Кваліфікація посереднього виконавства.
  17. Кваліфікація посткримінальної поведінки особи (дійове каяття).
- Відмежування від добровільної відмови.
18. Кваліфікація посягання при «відхиленні в дії».
  19. Кваліфікація при помилці в об'єкті та предметі.
  20. Кваліфікація при помилці в потерпілому.
  21. Кваліфікація при помилці в розвитку причинного зв'язку.
  22. Кваліфікація при помилці в суспільно-небезпечних наслідках.
  23. Кваліфікація при юридичній помилці.
  24. Кваліфікація причетності до кримінального правопорушення, її відмінність від співучасті.
  25. Кваліфікація рецидиву кримінальних правопорушень.
  26. Кваліфікація співучасті зі спеціальним суб'єктом.
  27. Кваліфікація сукупності кримінальних правопорушень.
  28. Кваліфікація триваючих, продовжуваних і складених кримінальних правопорушень, їх відмінність від множинності кримінальних правопорушень.
  29. Поняття добровільної відмови від вчинення кримінального правопорушення та її ознаки.
  30. Поняття закінченого кримінального правопорушення.
  31. Поняття та види конкуренції кримінально-правових норм. Відмінність конкуренції від колізії.
  32. Поняття та види попередньої злочинної діяльності.

33. Принципи кваліфікації кримінальних правопорушень.
34. Стадії та етапи кваліфікації кримінальних правопорушень.
35. Кваліфікація вбивств (ст.ст.115-119 КК).
36. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти здоров'я особи (ст.ст.121-129 КК).
37. Кваліфікація зґвалтування.
38. Кваліфікація сексуального насильства.
39. Кваліфікація розбещення неповнолітніх.
40. Кваліфікація корисливих кримінальних правопорушень проти власності (ст.ст.185-191 КК).
41. Кваліфікація залишення в небезпеці.
42. Кваліфікація домашнього насильства.
43. Кваліфікація катування.
44. Кримінально-правова кваліфікація створення злочинної організації.
45. Кримінально-правова кваліфікація бандитизму.
46. Кримінально-правова кваліфікація терористичного акту.
47. Кримінально-правова кваліфікація завідомо неправдивого повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності.
48. Кримінально-правова кваліфікація хуліганства.
49. Кваліфікація масових заворушень.
50. Кваліфікація жорстокого поводження з тваринами.

Навчальне видання

Людвік Валентин Дмитрович

Березняк Василь Сергійович

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичної підготовки курсантів
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування з навчальної дисципліни
«КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ,
ПІДСЛІДНИХ НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ»

Видання друкується в авторській редакції

Відповідальний редактор *Біла К. О.*

Підп. до друку 21.11.19. Формат 60x84 ¹/₁₆.
Ум. друк. арк. 4,2. Тираж 50 пр. Зам. № 1119-04/5.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3618 від 06.11.09

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.
Україна, 49000, м. Дніпро, пр. Д. Яворницького, 111, оф. 2
+38 (099) 7805049; +38 (067) 2100256
www.impact.dp.ua e-mail: impact.dnepr@gmail.com